

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: «Управління інвестиційною діяльністю банку»

Виконала: студентка II курсу, групи ФБС(ст)-21
спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Худик Мар'яна Степанівна

Керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
Солоджук Т.В.

Рецензент: к.е.н., доцент, доцент кафедри
менеджменту і маркетингу
Шурпа С.Я.

Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКУ	6
1.1. Концептуальні засади інвестиційної діяльності банку	6
1.2. Види та цілі здійснення інвестиційних операцій вітчизняним банком	15
1.3. Методичні аспекти управління інвестиціями банку-резидента	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТКИ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ АКБ «ЛЬВІВ»	27
2.1. Особливості формування інвестиційного портфелю АТ АКБ «Львів» в умовах невизначеності	27
2.2. Методики оцінки фінансових активів та їхній вплив на фінансові результати банку	36
2.3. Методи управління інвестиційними ризиками АТ АКБ «Львів»	43
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	50
3.1. Сучасний стан інвестиційної діяльності банків України: проблеми та перспективи	50
3.2. Напрями підвищення ефективності управління банківськими інвестиційними портфелями як основною складовою інвестиційної діяльності	55
ВИСНОВКИ	60

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

У сучасних умовах динамічного розвитку ринкової економіки банки відіграють значну роль не лише у кредитуванні, але й в інвестиційній сфері. Вони надають інвестиційні кредити та здійснюють вкладення в цінні папери, що сприяє збільшенню обсягів інвестиційних ресурсів та створює позитивний вплив на економіку країни. Крім цього, через постійне зростання конкуренції на ринку інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку та підвищення прибутковості банків. Ефективне управління інвестиційною діяльністю дозволяє банкам не лише отримувати додатковий дохід, а й диверсифікувати активи, мінімізувати ризики та мати конкурентну перевагу.

Будучи головними учасниками ринку цінних паперів, банки виступають в ролі інвесторів, випускаючи та розміщуючи власні цінні папери, а також здійснюють фінансове посередництво та інші допоміжні інвестиційні операції, розширюючи спектр своїх послуг. На вітчизняному ринку підсилення інвестиційної діяльності банківських установ часто збігається з фазами падіння попиту на кредити. Банки починають активно вкладати в державні цінні папери, що послаблює розвиток економіки.

Вивчення особливостей, тенденцій та проблем банківської інвестиційної діяльності є актуальним завданням в теперішній економіко-політично невизначений час. Виявлення факторів, що негативно позначаються на банківських інвестиціях та розробка рекомендацій щодо більш ефективного управління інвестиційними портфелями може посприяти прискореному розвитку національної економіки.

На дослідженні проблем управління інвестиційною діяльністю банків та напрямів підвищення її ефективності зосереджені праці багатьох науковців, таких як Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В., Дмитревич Д. М., Русіна Ю. О., Онищенко Ю.І., Іванов М.В., Сачук С.В., Семенча І. Є., Ільченко Г.С., Тищенко О.І., Тищенко В.В., Калусенко В. В., Кльоба Л. Г., Черкасова С. В. та вивчалось мною у попередніх наукових роботах. У своїх публікаціях науковці, в основному, звертають увагу на теми, що стосуються аналізу банківських інвестицій на фондовому ринку, законодавчого забезпечення даної діяльності та механізми управління нею.

Проте динамічний розвиток економіки та зростання ролі банківських установ у фінансуванні країни роблять питання підвищення ефективності їх інвестиційної діяльності, зокрема на фондовому ринку, ще більш актуальними, що потребує глибокого та всебічного дослідження окреслених проблем.

Метою даної роботи є проведення аналізу сучасного стану банківської інвестиційної діяльності, дослідження її основних напрямків та формування пропозицій щодо вдосконалення управління інвестиціями банків.

Реалізація мети передбачала розробку та здійснення таких поставлених науково-практичних завдань:

- дослідити концептуальні засади інвестиційної діяльності банку;
- описати види та цілі здійснення інвестиційних операцій вітчизняним банком;
- обґрунтувати методичні аспекти управління інвестиціями банку-резидента;

- проаналізувати особливості формування інвестиційного портфелю АТ АКБ «Львів» в умовах невизначеності;
- визначити методи управління інвестиційними ризиками АТ АКБ «Львів»;
- провести аналіз методики оцінки фінансових активів та їхній вплив на фінансові результати Банку «Львів»;
- дослідити сучасний стан інвестиційної діяльності банків України та визначити проблеми і перспективи;
- запропонувати напрями підвищення ефективності управління банківськими інвестиційними портфелями як основною складовою інвестиційної діяльності.

Об'єктом дослідження є особливості здійснення банками інвестиційної діяльності в сучасних умовах.

Предметом дослідження виступають методологічні аспекти проведення інвестиційних операцій, формування інвестиційних портфелів, оцінки та управління інвестиційними ризиками на прикладі АТ АКБ «Львів».

Методологічною основою дослідження слугувало використання різних методів для вивчення об'єкта дослідження, збирання та аналізу інформації та вирішення завдань, а саме: опис, зіставлення, абсолютне та відносне відхилення показників, синтез, методи статистичного аналізу, графічний та табличний методи.

Інформаційно-аналітична база дослідження складається з теоретико-практичних наукових праць багатьох вітчизняних вчених, численних Законів України та інших нормативних документів, статистичних матеріалів Національного банку України, річних фінансових звітів АТ АКБ «Львів».

Практичне значення проведеного дослідження виявляється в аналізі інвестиційних операцій банку, сформуованих висновків і пропозицій та може слугувати основою для удосконалення системи управління інвестиційними ризиками українських банків.

Обсяг бакалаврської роботи становить 67 сторінок і складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Містить у собі 26 рисунків, 17 таблиць, 2 додатки та 37 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКУ

1.1. Концептуальні засади інвестиційної діяльності банку

У сучасному світі інвестиції стали невід'ємною частиною життя як для приватних осіб, так і для фінансових установ. Це потужний інструмент, який дозволяє не лише зберегти кошти від інфляції, але й примножити їх, отримавши значний прибуток. В умовах ринкової економіки питання інвестиційної діяльності комерційних банків набуває все більшої актуальності. Успішне формування та розвиток цієї сфери діяльності банків, разом з формуванням інфраструктури фондового ринку, відіграє важливу роль у становленні та функціонуванні української економіки.

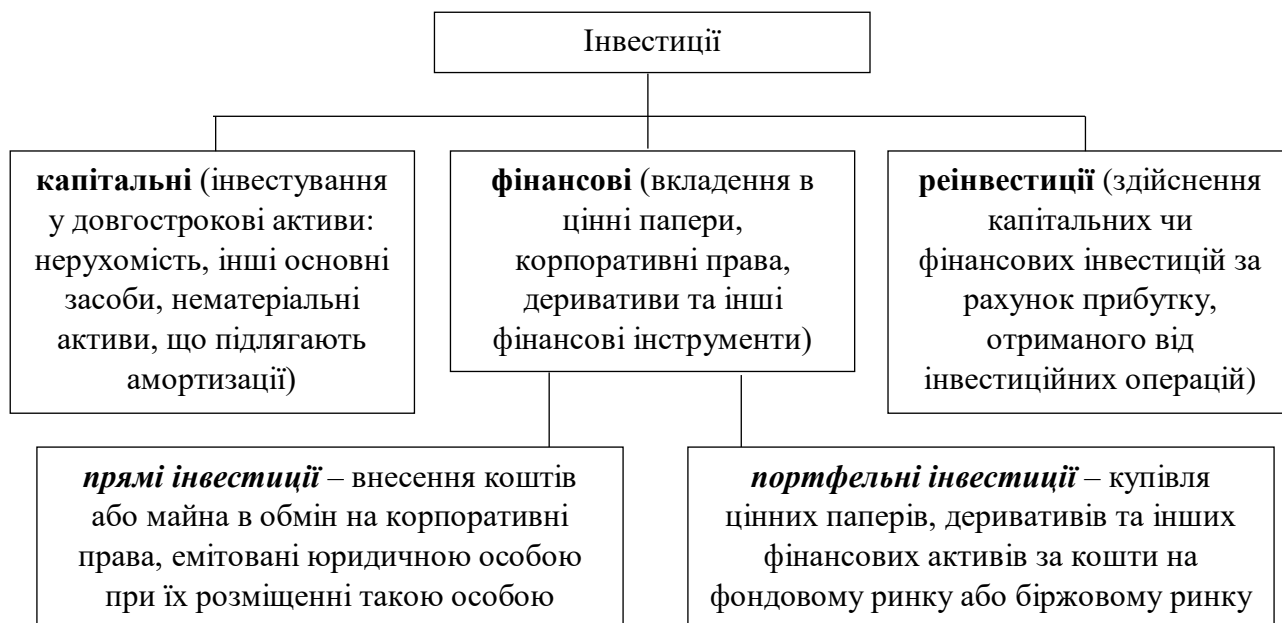
Важливість даного питання досліджувалась у моїх попередніх наукових роботах: «банківська інвестиційна діяльність є важливою складовою фінансової

системи України, адже вона забезпечує акумуляцію та перерозподіл інвестиційних ресурсів, що сприяє економічному зростанню. Банки не можуть ефективно здійснювати активні операції без інвестиційної діяльності. Хоча кредитування дає їм значний дохід, воно несе в собі суттєвий кредитний ризик. Тому, важливо диверсифікувати ризики і забезпечити достатню ліквідність активів, вкладаючи вільні кошти. Саме цій меті відповідає інвестиційна діяльність банків, яка полягає в здійсненні ними комплексу інвестиційних операцій з метою вкладення коштів у різні активи для отримання прибутку або досягнення інших цілей» [1].

Наразі в українському законодавстві відсутнє чітке визначення інвестиційної діяльності банківських установ. Теоретичне обґрунтування категорії «інвестиції» дають два нормативно-правові акти України: Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 та Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18.09.1991.

Варто відмітити, що в цей термін вкладається різне змістове значення. Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає інвестиціями «всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [2]. При цьому, згідно закону інвестиційною діяльністю вважається діяльність її суб'єктів щодо втілення інвестицій.

Натомість, Податковий кодекс трактує інвестиції, як «господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно» [3]. Дане законодавство виокремлює поділ інвестицій на певні типи (рис. 1.1).

Джерело: складено на основі [3]

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій

Банки в своїх діяльності здійснюють широкий спектр інвестицій, серед яких найпоширенішими є фінансові, а саме вкладення коштів в цінні папери та кредитування. Питання ефективності здійснення банківської інвестиційної діяльності та її вплив на національну економіку є доволі актуальною проблемою сьогодення, і досліджується багатьма вченими у наукових роботах. Розглянемо визначення терміну «інвестиційна діяльність», які мають місце у численних наукових публікаціях (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Формулювання банківської інвестиційної діяльності згідно науково-економічної літератури

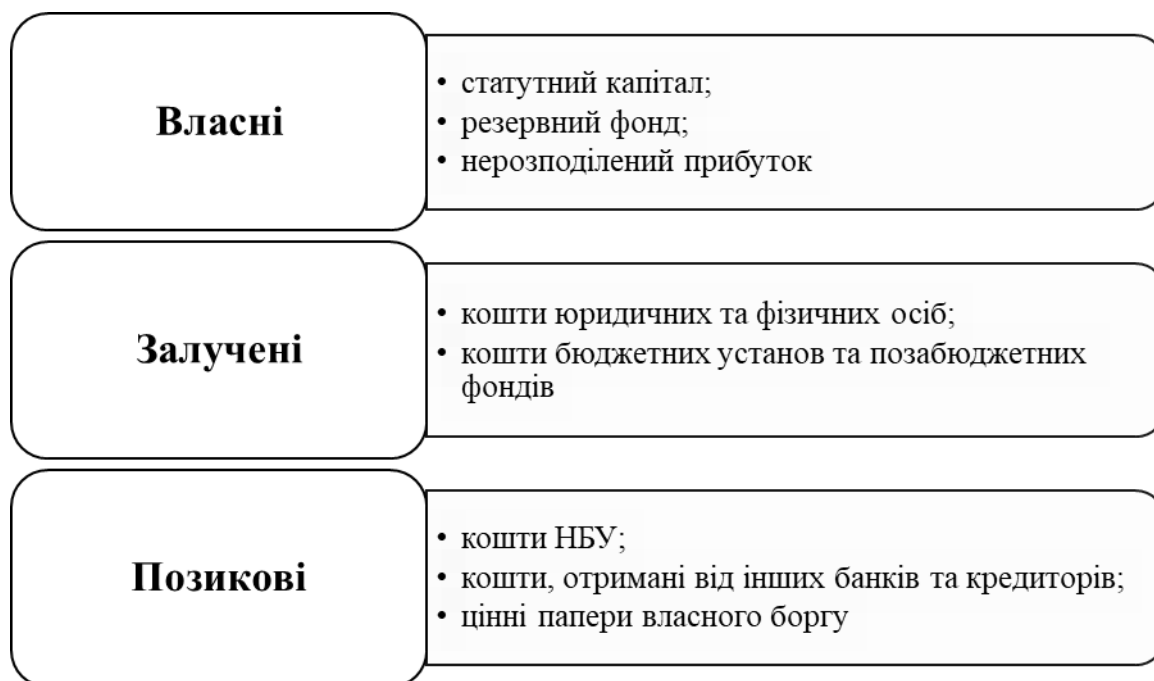
Автор	Опис
Онищенко Ю.І., Іванов М.В. [4]	«Операції банків із вкладення власних та залучених фінансових ресурсів шляхом придбання цінних паперів на фондовому ринку від свого імені з метою отримання доходу; диверсифікації активних операцій; розширення джерел отримання додаткових доходів; збереження капіталу і забезпечення його приросту на основі росту курсової вартості цінних паперів; регулювання та забезпечення ліквідності банку».
Дмитревич Д.М.,	«Вкладення коштів в цінні папери на тривалий строк».

Русіна Ю.О. [6]	
Кльоба Л.Г. [5]	«Діяльність, зосереджена на активному залученні інвестиційних ресурсів та ефективному вкладенні банком реальних та фінансових інвестицій, а також сприянні підприємствам у залученні інвестицій, з метою отримання прибутку та максимального задоволення потреб клієнтів у ресурсах, необхідних для реалізації інвестиційних проектів».
Семенча І.Є., Ільченко Г.С. [8]	«У вузькому сенсі – операції банку з фінансовими інструментами на фондовому ринку, у широкому – розміщення власних та залучених ресурсів банку, частіше на довгостроковій основі, з метою отримання прибутку».
Тищенко О.І., Тищенко В.В. [9]	«Діяльність, у процесі якої банк виступає інвестором, оскільки вкладає власні ресурси на певний строк у придбання, створення реальних або купівлю фінансових активів задля отримання доходів».
Онищенко Ю.І., Генова О.І. [7]	«Здійснення інвестицій, а також всіх необхідних заходів і дій з втілення цих інвестицій в дохід або позитивний ефект будь-якого роду (соціальний, екологічний і т.п)».
Гришук А.М., Шарко А.Р. [10]	«Практична діяльність банківських установ щодо реалізації різних форм інвестицій задля отримання доходу, соціального ефекту, підтримки певного рівня ліквідності та платоспроможності чи інших цілей банку».

Аналізуючи думки авторів про дану діяльність банку, можемо виокремити важливість інвестиційних операцій як на макрорівні, так і на мікрорівні та надати власне бачення цього поняття. Інвестиційна діяльність має дещо різне значення окремо для банків, як комерційних установ, та держави в цілому. Як будь-які суб'єкти господарювання банк працює для отримання прибутку, тому головною метою розміщення коштів є зростання доходів. Натомість, фінансуючи бізнес, банківська установа має змогу підтримувати розвиток певних галузей економіки, а інвестуючи в державні цінні папери – кредитувати державу.

Таким чином, створюється двобічний характер банківських інвестицій, і їх слід обґрунтовувати із ширшої точки зору, не обмежуючись тільки діяльністю на фондовому ринку та комерційною ціллю.

Інвестиційні можливості банку залежать від обсягу сформованих ним ресурсів (пасивів). Нарощення інвестиційного потенціалу вимагає прийняття зважених рішень, адже від цього залежить ефективність здійснення фінансовою установою активних інвестиційних операцій та досягнення своїх стратегічних

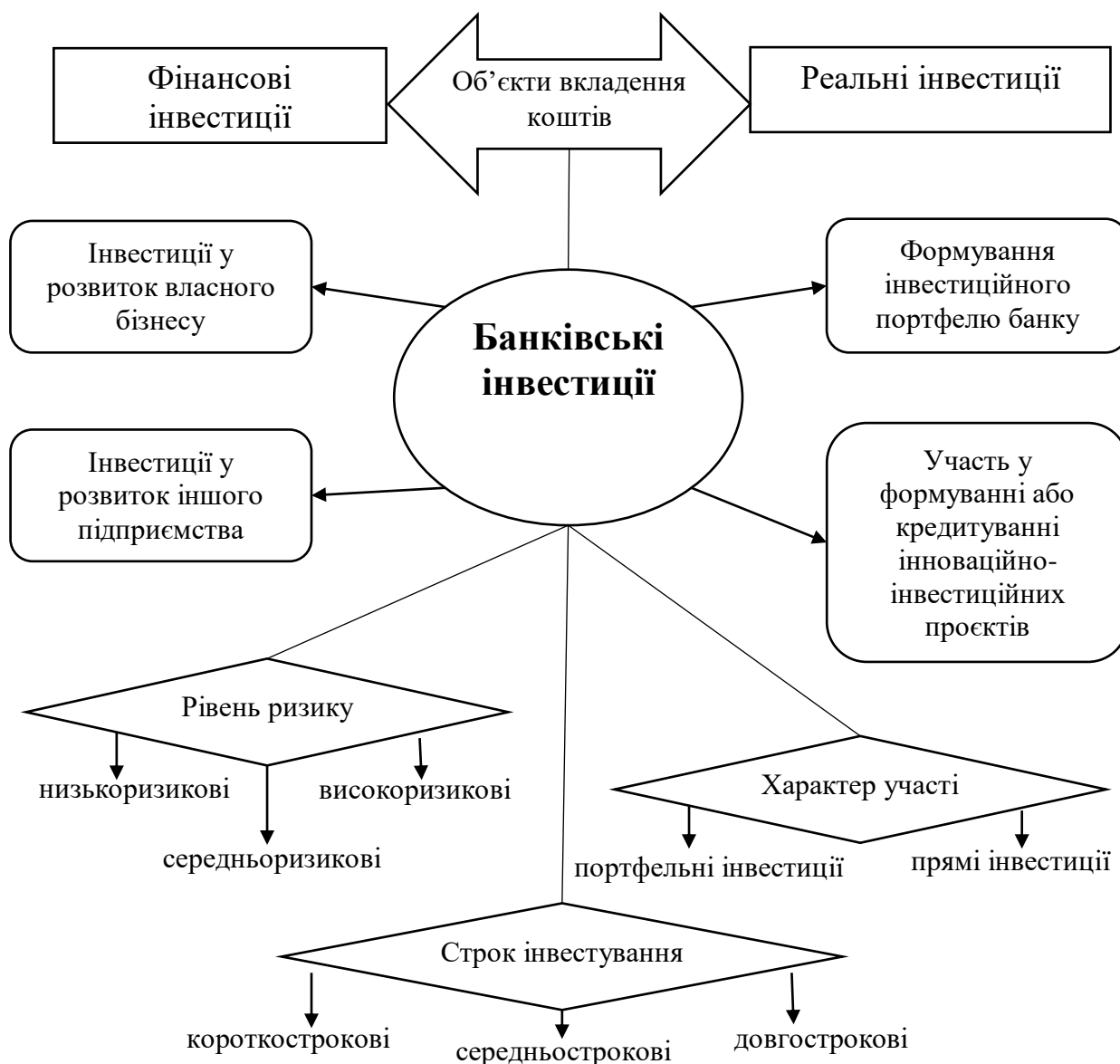

цілей (рис. 1.2).

Джерело: побудовано на основі [11]

Рис. 1.2. Види інвестиційних ресурсів банку

Банківська інвестиційна активність може проявлятися в різних формах, що відрізняються за своїми характеристиками та призначенням. Опираючись на визначені інвестиційні пріоритети, банк може вкладати ресурси не тільки у фінансові активи, а й в реальні інвестиції. Враховуючи специфіку банківських операцій, можна виділити різні види інвестиційної діяльності, що залежать від мети та строку інвестування, рівня ризику тощо (рис. 1.3).

Джерело: розроблено автором на основі [11; 12, с. 15-16]

Рис. 1.3. Форми та види банківської інвестиційної діяльності

Залежно від характеру участі банківські інвестиції можуть бути прямими, спрямованими на безпосередній вплив на управління об'єктом інвестування, та портфельними, що не передбачають прямого управління, а здійснюються з метою отримання стабільного доходу у вигляді дивідендів. Різноманіття напрямів інвестиційної діяльності банків дозволяє їм швидко реагувати на мінливі умови ринку та обирати найбільш ефективні інвестиційні стратегії для мінімізації ризиків.

Інвестиційні вкладення банків охоплюють практично всі види активних операцій, зокрема надання кредитів. В економічних джерелах можна зустріти цілісне поняття «кредитно-інвестиційна діяльність банку». Ці два види діяльності тісно пов'язані між собою, але водночас мають свої особливості. На нашу думку, слід провести порівняння ознак інвестування та кредитування, щоб надати чіткішу характеристику банківській інвестиційній діяльності (табл. 1.2).

Обидва напрями операцій спрямовані на збільшення доходів банку та збереження його фінансової стійкості. Однак, якщо фінансова установа націлена на отримання значного припливу коштів, то тут кредитування менш ефективне, оскільки високі процентні ставки за позиками відлякуватимуть клієнтів. Джерелами кредитних ресурсів є, в основному, залучені кошти юридичних та фізичних осіб, а інвестиційних можуть бути власні кошти (статутний капітал, резервний капітал, чистий прибуток).

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика інвестиційної та кредитної діяльності банку

Ознака	Інвестування	Кредитування
Джерела та використання коштів	Банк може використовувати різні види інвестиційних ресурсів, як залучені або/та позикові, так і власні, для інвестування в різні активи.	Банк використовує кошти, залучені від вкладників та інших кредиторів, для надання кредитів своїм клієнтам.
Отримання доходу	Отримання доходу від інвестицій у вигляді дивідендів, процентів, орендної плати, курсового прибутку тощо.	Отримання доходу від кредитів у вигляді відсотків, які сплачують позичальники.
Ризики	Втрата інвестованих коштів в разі знецінення вартості активів.	Неспроможність повернення позичальником наданих кредитів.
Власність	Банк стає власником активів, в які вкладає кошти. Це дає йому право на дохід від цих активів, а також на їхню ліквідацію в майбутньому.	Банк не стає власником коштів, які надає позичальникам. Ці кошти залишаються зобов'язанням позичальника, яке він повинен погасити з відсотками.

Джерело: сформульовано автором самостійно

Узагальнено можна сказати, що кредитування є одним із типів банківських інвестицій, що приносить йому комерційну вигоду. Якщо говорити про «інвестиційний кредит», тут ми погоджуємося із думкою Т. Л. Грицай про те, що це інвестиційний ресурс, якщо використовується для розширеного відтворення, в інших випадках – це звичайне кредитування. Тобто, інвестиційні банківські кредити надаються для фінансування інвестиційних проєктів, що сприяють відтворенню засобів виробництва, створенню нових матеріально-речових цінностей та впровадженню інновацій [13].

Успішне здійснення інвестиційної діяльності та досягнення стратегічних цілей інвестування не можливі без розроблення банківської інвестиційної політики, що є основою для операцій з цінними паперами. Мета інвестиційної політики банку – визначити оптимальні шляхи вкладення коштів на певний період для отримання бажаного рівня доходу та розширення спектру банківських операцій [14].

Орієнтиром визначення типу політики є очікувані результати банківської установи від інвестиційної діяльності (рис. 1.4). В умовах війни українські банки змушені обирати консервативну інвестиційну політику, що є найбільш доцільною.

Консервативна політика

- передбачає переважно вкладення у державні цінні папери, мінімізацію ризиків, надійність та ліквідність цінних паперів, інвестиційний портфель стабільний

Поміркована політика

- передбачає переважно вкладення у спекулятивні цінні папери, середній рівень ризику, достатня надійність та ліквідність цінних паперів, інвестиційний портфель незначно зростає

Агресивна політика

- передбачає вкладення у цінні папери венчурних компаній, високі ризики, висока прибутковість поряд із низькою ліквідністю, портфель постійно зростає

Джерело: складено на основі [6]

Рис. 1.4. Типи банківської інвестиційної політики

На даний час в Україні існує декілька законів та інших нормативних актів, що регламентують здійснення банками інвестиційної діяльності. Зокрема, діяльність банків на фондовому ринку регламентується Законом «Про банки і банківську діяльність», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про акціонерні товариства», нормативними актами Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Фонду державного майна. Можна виділити такі форми регулювання банківської інвестиційної діяльності:

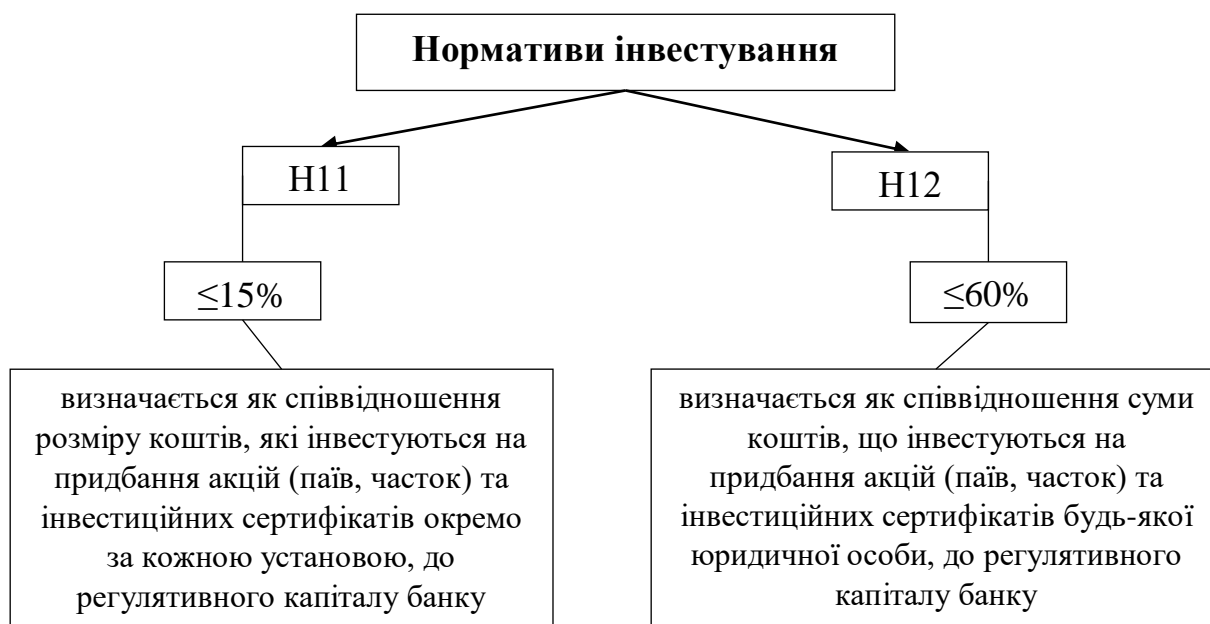
- формування законодавчої бази;
- видача ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів (РЦП);
- регулювання інвестиційної діяльності банків на РЦП;
- контроль за дотриманням банками законодавства, що регулює їхню інвестиційну діяльність на РЦП;
- установлення правил і стандартів здійснення банками операцій на фондовому ринку [4].

Державне регулювання банківських установ на фондовому ринку здійснюється двома органами: Національним банком України (НБУ) та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Банки не можуть здійснювати дану діяльність без отримання відповідної ліцензії НКЦПФР, а для прямих інвестицій потрібний письмовий дозвіл НБУ.

З метою забезпечення стабільної діяльності банків та своєчасного виконання ними зобов'язань перед вкладниками, а також запобігання неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу через ризики, що притаманні банківській діяльності, НБУ, відповідно до Постанови «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» №368 від 28.08.2001 встановив економічні нормативи, що є обов'язковими до виконання всіма банками, до них належать і нормативи інвестування (рис. 1.5).

Згідно даної Інструкції «Національний банк з метою обмеження ризиків, пов'язаних з прямою та/або опосередкованою участю банку у статутних

капіталах юридичних осіб, установлює такі нормативи інвестування: норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11), норматив загальної суми інвестування (Н12)» [15].

Джерело: побудовано на основі [15]

Рис. 1.5. Нормативи інвестування банків

З огляду на зібраний, систематизований та проаналізований нами матеріал можна сформулювати принципи, на яких ґрунтуються концептуальні засади інвестиційної діяльності банку:

1. Відповідність цілям та стратегії розвитку банку.
2. Дохідність. Інвестиції повинні приносити банку дохід, який перевищує витрати на їх здійснення.
3. Ризикованість. Банк має оцінювати ризики, пов'язані з інвестуванням в різні активи, та вживати заходів для їх мінімізації.
4. Ліквідність. Можливість швидко та без втрат конвертувати банком інвестиції в готівку.
5. Безпечність. Впевненість банку у надійності вкладених коштів.
6. Відповідність законодавству. Банківська інвестиційна діяльність повинна відповідати вимогам чинного законодавства України.

Отже, інвестиційна діяльність банку – це сукупність активних дій, які банківська установа здійснює з метою вкладення своїх вільних коштів у різні активи для отримання доходу чи досягнення іншого ефекту (збереження та примноження капіталу, диверсифікація активів та ін.). Інвестиційна діяльність відіграє важливу роль у розвитку банківської системи та економіки в цілому. Для банків вона дозволяє зміцнювати фінансову стійкість, знижувати ризики їх діяльності, впливати на розвиток різних галузей економіки. У макромасштабах банківська інвестиційна діяльність стимулює економічне зростання, створює нові робочі місця, підвищує добробут населення, сприяє розвитку інфраструктури та інновацій, тим самим збільшується конкурентоспроможність національної економіки.

1.2. Види та цілі здійснення інвестиційних операцій вітчизняним банком

Інвестиційні операції банків, здебільшого, полягають у вкладенні коштів у цінні папери, що також відомі як портфельні інвестиції, з метою досягнення одного або декількох результатів (отримання доходу/прибутку, підтримання ліквідності, зростання вкладень, захист коштів від інфляції, мінімізація банківських ризиків тощо). Важливо зазначити, що досягти всіх цілей одночасно неможливо, банку необхідно знайти компромісне рішення, визначивши, які завдання є пріоритетними на даний період, а які – другорядними.

У загальному вигляді, «операція з цінними паперами – це юридично оформлена та закінчена дія або послідовність дій на фондовому ринку, об'єктом яких є цінні папери та грошові засоби» [18]. Чинне законодавство, яке створює правову основу банківської інвестиційної діяльності, передбачає різноманітність операцій з цінними паперами.

Згідно з Законом України «Про банки і банківську діяльність», банки можуть надавати не лише фінансові послуги, а й здійснювати ряд інших операцій з цінними паперами (емісія, облік і зберігання, інвестування) [16].

Таким чином, банківська установа має право здійснювати операції на фондовому ринку у трьох напрямках:

1) як емітенти цінних паперів (емісійні операції) – випуск власних цінних паперів, з метою залучення додаткового капіталу, а саме акції, облігації, ощадні і депозитні сертифікати, векселі (рис. 1.6);

2) як інвестори (інвестиційні операції) – вкладення коштів у цінні папери, для формування інвестиційного портфеля (класифікація груп цінних паперів подана у Додатку А);

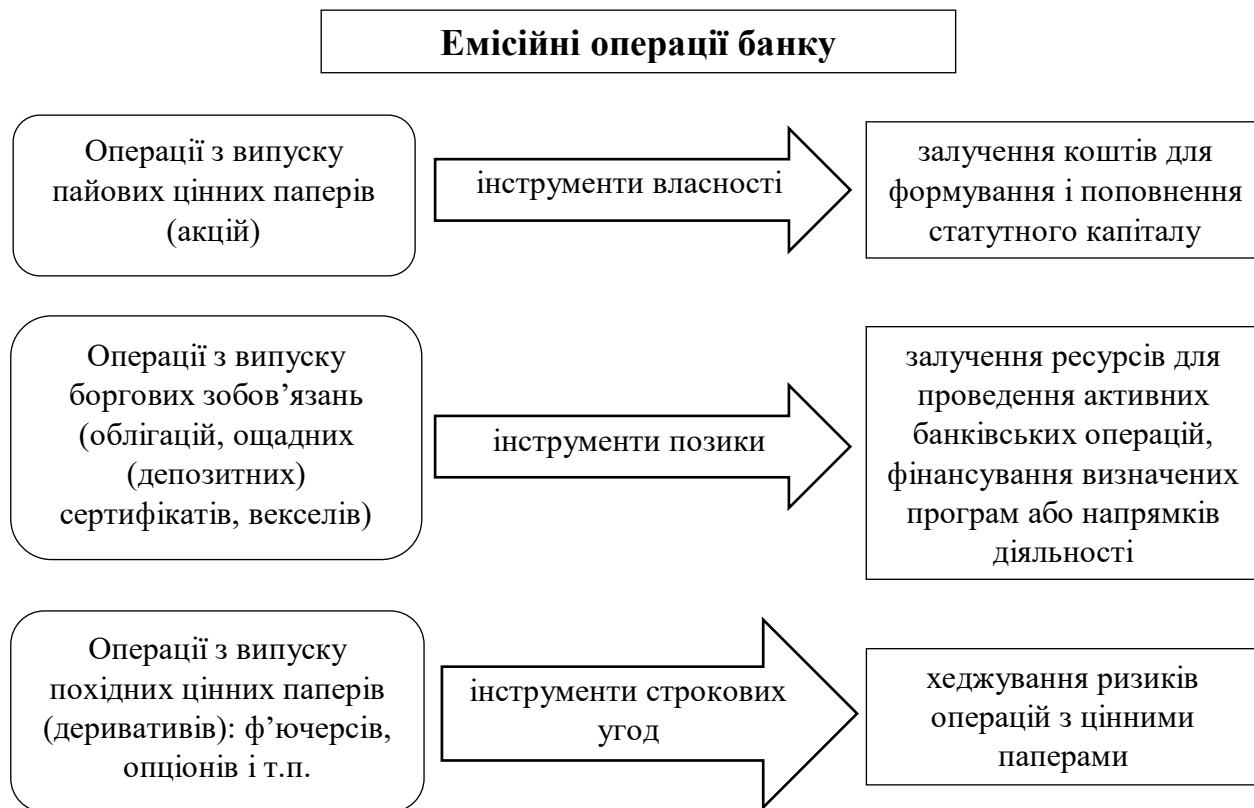
3) як посередники (посередницькі операції) – виконувати операції з цінними паперами в інтересах та за дорученням свої клієнтів (Додаток Б).

Варто виокремити, що всі вищезгадані операції впливають на обсяги та структуру банківських вкладень на фондовому ринку, однак до інвестування безпосередньо належить другий тип діяльності.

Банки, як емітенти, можуть випускати акції для формування або збільшення статутного капіталу. Для залучення коштів на певний термін під відсотки вони можуть випускати облігації та ощадні сертифікати. З метою оптимізації розрахункових операцій – емітують банківські векселі. У разі створення фондів операцій з нерухомістю банки, як установи-управління, випускають сертифікати цих фондів. В результаті розміщення цінних паперів банківські установи збільшують статутний капітал або свої зобов'язання, тим самим нарощуючи інвестиційний капітал, який може бути використаний для власних інвестицій.

Здійснюючи різні види професійної діяльності на ринку цінних паперів як фінансові посередники або інфраструктурні учасники, банки збільшують свої доходи та фінансовий результат, що після розподілу збільшує власний капітал банку, а отже, і його інвестиційний потенціал [17].

Банківська установа здійснює емісію власних цінних паперів відповідно до Законів України «Про акціонерні товариства», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [27; 28] з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Джерело: складено на основі [19, с. 277-278]

Рис. 1.6. Емісійні операції банку на фондовому ринку

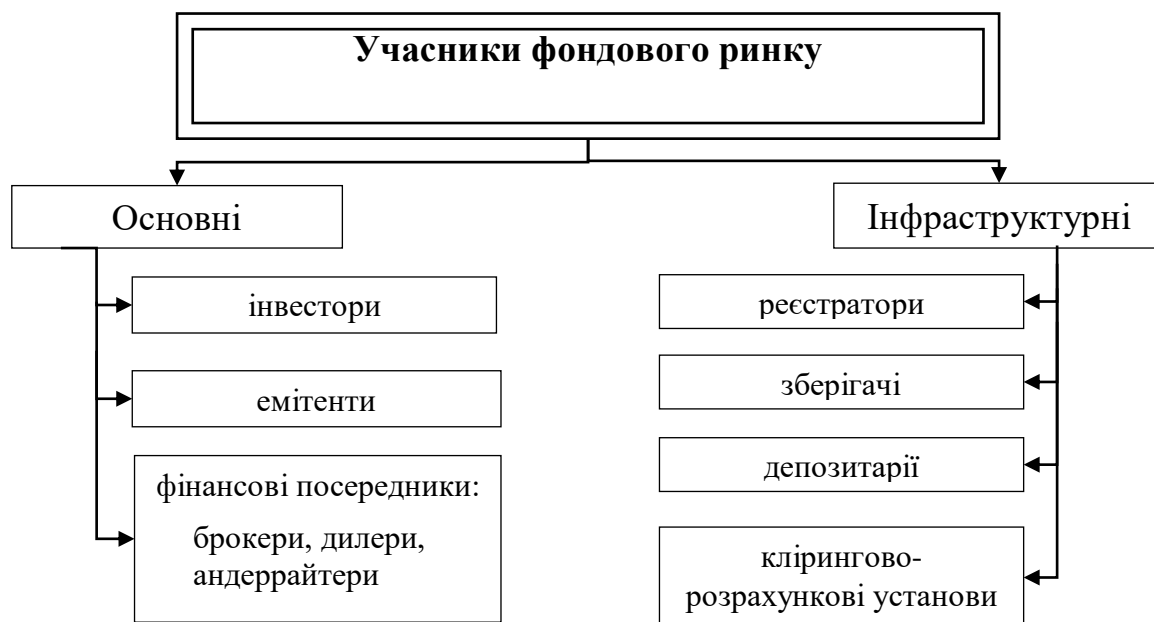
Банківські операції з цінними паперами поділяють на балансові (активні та пасивні) та позабалансові (андерайтинг, брокерські операції, дилерські операції, депозитарні операції).

Активні операції з цінними паперами спрямовані на збільшення доходності фінансової установи та підтримку її ліквідності. Це досягається завдяки здійсненню кредитних (під заставу цінних паперів; операції РЕПО; врахування векселів) та інвестиційних операцій (формування портфелів), а також арбітражних фондових (спекулятивних) операцій банку. Вибір видів активних операцій з цінними паперами залежить від стратегії розвитку банку,

його фінансового стану, рівня ризику, готового прийняти на себе, та інших факторів.

Пасивні балансові операції з цінними паперами спрямовані на залучення коштів до банку. Це досягається шляхом випуску та придбання цінних паперів.

Роль банківських установ на фондовому ринку є значною і багатогранною. Вони можуть виступати як емітенти, інвестори, фінансові посередники та інфраструктурні учасники ринку. Цим самим, сприяють розвитку ринку цінних паперів, роблячи його більш доступним для інвесторів, стимулюють емісійну діяльність, забезпечують ефективне функціонування інфраструктури ринку, зростанню економіки та забезпеченню фінансової стабільності (рис. 1.7).

Джерело: побудовано на основі [12, с. 65]

Рис. 1.7. Роль банків як учасників фондового ринку

Залежно від впливу ролі банків на даний ринок умовно можна виділити три моделі організації фондового ринку: банківську, небанківську і змішану.

Банківська (європейська) модель визначається домінуючою роллю банків на ринку. Ці установи активно вкладають кошти в державні цінні папери, акції та облігації нефінансових компаній; виступають андеррайтерами, допомагаючи емітентам розміщувати цінні папери на ринку; здійснюють брокерську та

дилерську діяльність, купуючи та продаючи цінні папери для себе та своїх клієнтів; беруть активну участь у формуванні інфраструктури фондового ринку. Найдосконалішим прикладом є Німеччина.

Небанківська (американська) модель обмежує посередницьку і інвестиційну роль банків на ринку. Так, закони (наприклад, закон Гласса-Стігала 1933 року в США) обмежують інвестиції банків в акції нефінансових компаній та забороняють займатися їх андеррайтингом. Обмежується діяльність банків з корпоративними облігаціями. В даній моделі підкреслюється роль небанківських інститутів.

Змішана модель поєднує елементи обох попередніх моделей, тобто на ринку присутні і діють як банківські установи, так і спеціальні інвестиційні інститути [12, с. 32].

Важливо зазначити, що не існує жорстких меж між цими моделями. З часом та під впливом різних факторів (розвиток банківської системи, зміни законодавства, поява нових фінансових інструментів) роль банків на ринку цінних паперів може змінюватися, що може призводити до трансформації однієї моделі в іншу. В даному контексті важливо досліджувати специфіку кожної моделі та її вплив на розвиток ринку цінних паперів в конкретній країні.

Для здійснення банком професійної діяльності на фондовому ринку з торгівлі цінними паперами, як і будь-яким іншим небанківським торговцям, слід дотримуватися певних правил і відповідати вимогам, що затверджені Рішенням НКЦПФР «Про затвердження Вимог (правил) щодо здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами» [20].

З метою отримання прибутку, участі у статутному капіталі та контролю над іншими компаніями банківська установа здійснює інвестиційні операції, вкладаючи власні та залучені фінансові ресурси у цінні папери на фондовому ринку. Здійснюючи інвестиційні операції, банк формує портфелі цінних паперів різних видів (табл. 1.3).

Банківський портфель цінних паперів – це сукупність усіх придбаних ним цінних паперів, право на володіння, користування та розпорядження якими належить банку та які згруповані за типами і призначенням. Залежно від мети, характеристики цінного паперу і строків зберігання в портфелі банку, їх оцінки та відображення в бухгалтерському обліку цінні папери класифікуються таким чином [19, с. 295]:

- цінні папери, які обліковуються в торговому портфелі;
- цінні папери в портфелі банку на продаж;
- цінні папери в портфелі банку до погашення;
- інвестиції в асоційовані та дочірні компанії.

Таблиця 1.3

Характеристика банківських інвестиційних портфелів

Вид портфелю	Характеристика	Цінні папери, що входять	Особливості обліку і оцінки
торговий портфель цінних паперів	цінні папери, придбані банком з метою перепродажу в найближчий час і отримання прибутку від коротко-термінових коливань ринкової ціни або дилерської маржі	– боргові цінні папери; – акції	обліковуються винятково за справедливою вартістю
портфель цінних паперів на продаж	цінні папери, які банк не має наміру тримати до дати їхнього погашення і готовий продати у зв'язку зі зміною ринкових відсоткових ставок, потреб ліквідності, наявності альтернативних інвестицій	– боргові цінні папери з фіксованою датою погашення; – акції та боргові ЦП, за якими неможливо достовірно визначити справедливу вартість; – фінансові інвестиції, які придбані і утримуються винятково для продажу протягом 12 місяців з дати придбання	обліковуються через прибутки і збитки та інший сукупний дохід
портфель цінних паперів до погашення	цінні папери, щодо яких банк має намір і здатність утримувати до строку їхнього погашення з метою отримання процентного доходу	– боргові цінні папери; – стабільні цінні папери (державні)	обліковуються за амортизованою вартістю
інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	цінні папери, на основі яких банк має не менше, ніж 20% (вкладення в асоційовані компанії) або не менше, ніж 50% (вкладення в дочірні	– пайові цінні папери	первісно оцінюються та відображаються в бух. обліку за собівартістю.

	компанії) голосів об'єкта інвестування, і ці інструменти будуть утримуватись більше 1-го року з метою контролю за управлінням і навіть впливу на діяльність цих компаній		Обліковуються за методом участі в капіталі
--	--	--	--

Джерело: сформовано на основі [21; 7; 19, с. 296]

Підсумовуючи, інвестиційні операції банків з цінними паперами пов'язані з їх конкретними цілями, і від цього залежать види сформованих інвестиційних портфельів. Якщо банківська установа не бажає ризикувати (що поширено в теперішній економічно-нестабільний час), то вклади в облігації державних позик та муніципальні облігації є найбезпечнішими, оскільки вони забезпечені державними ресурсами або багатством емітента. Інвестування в акції стабільних та прибуткових компаній також може бути досить безпечним.

Якщо від проведення інвестиційних операцій банк очікує отримати максимальний дохід, тоді формує портфель із більш ризикових цінних паперів. Це може бути вкладення коштів в акції нових компаній, які нещодавно з'явилися на ринку і які динамічно розвиваються, адже вони часто виплачують високі проценти через негарантований успіх.

З метою зростання капіталу банківські установи стають власниками акцій економічно стійких фірм. Дивіденди по таких акціях, як правило, невисокі, але й ризику значно нижчі, ніж при інвестуванні в акції нових компаній.

Отже, інвестиційні операції є невід'ємною частиною діяльності будь-якої сучасної банківської установи. Залежно від сформованих ресурсів, інвестиційної політики та визначених цілей банк провадить різні види операцій на фондовому ринку. Така різноманітність ролей дозволяє йому нарощувати інвестиційний потенціал та посилювати свої конкурентні позиції. Здійснюючи інвестиційні операції банки відіграють ключову роль у розвитку ринку цінних паперів, роблячи його більш доступним, динамічним та ефективним. Їхня діяльність сприяє залученню інвестицій та забезпечує стабільність фінансової системи.

1.3. Методичні аспекти управління інвестиціями банку-резидента

Інвестиційні операції можуть бути важливим джерелом доходу та стратегічним інструментом для банку. Однак важливо усвідомлювати ризики, пов'язані з інвестиціями, та вживати заходи для їх мінімізації.

В процесі своїх попередніх наукових досліджень було визначено значущість питання управління інвестиційною діяльністю банків: в умовах війни, що характеризуються фінансовою невизначеністю, високою інфляцією, підвищенням процентних ставок, банки, як і інші суб'єкти господарювання, стикнулися з високими ризиками втрати прибутку. Вагому роль в здійсненні активних операцій банку займає саме інвестиційна діяльність. Тому, актуальним стало питання забезпечення ефективного управління банківськими інвестиціями.

Управління інвестиційними операціями є ключовою складовою діяльності банків та водночас важливою частиною фінансової стратегії, що спрямована на максимізацію доходів. Проте, у процесі своєї інвестиційної діяльності банки стикаються з рядом ризиків, які залежать від ринкових, зовнішніх та внутрішніх факторів і впливають на ефективність та стабільність даних установ [22].

Важливо враховувати рівень ризику із рівнем дохідності цінних паперів, в які будуть вкладатися кошти. Так, здійснюючи інвестиції банк переслідує певні цілі, що реалізуються через вироблення інвестиційної стратегії. Розрізняють два основні види інвестиційної стратегії банків: агресивна та пасивна. Кожний банк, залежно від формування портфелів цінних паперів різних видів, виробляє свою інвестиційну стратегію і варіанти управління інвестиційними портфелями:

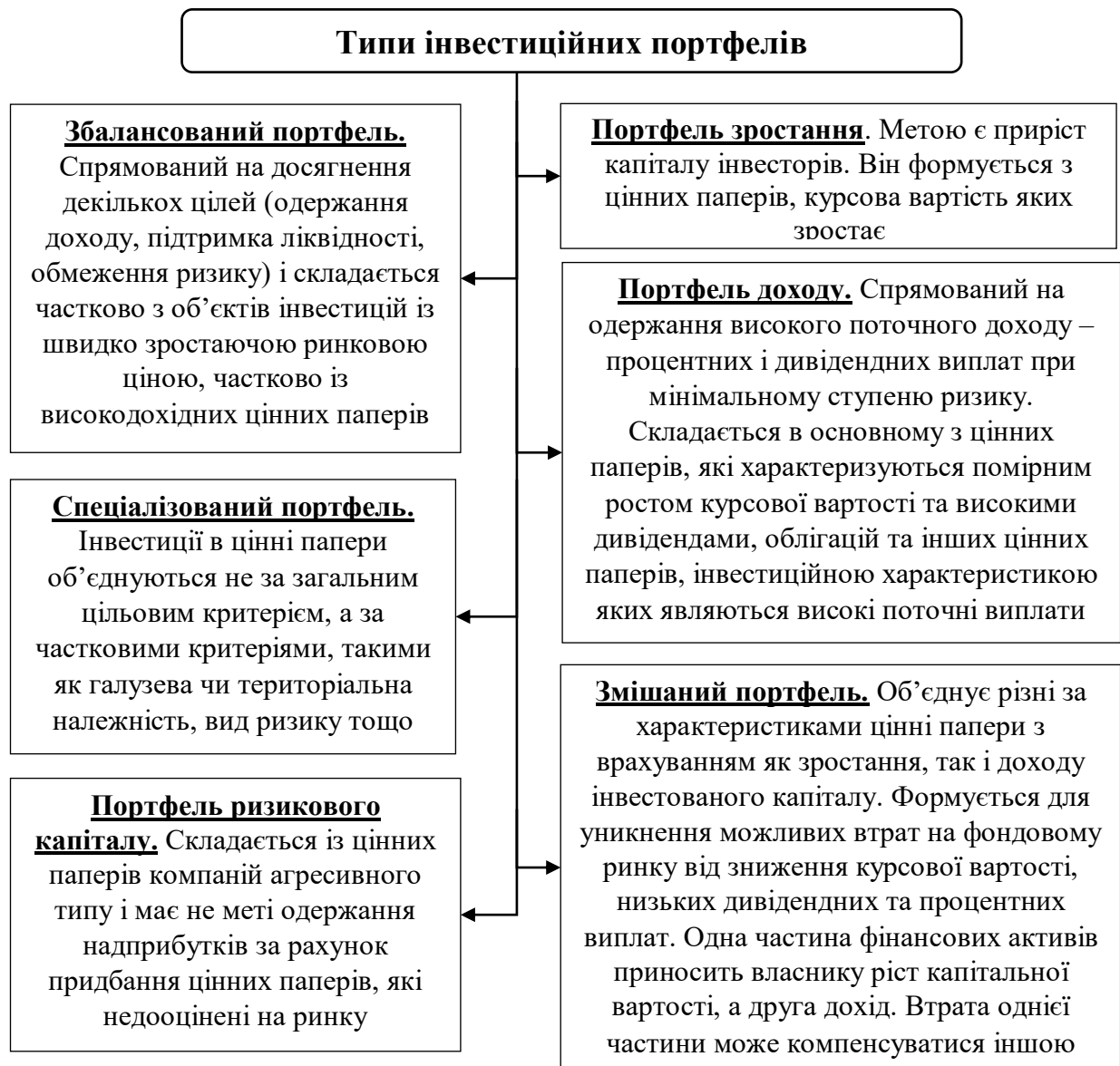
а) агресивна стратегія спрямована на використання можливостей одержання максимального доходу від ринкового коливання курсів і процентів (інвестиційний торговий портфель), тобто надається перевага цінним паперам із великим ступенем ризику, проте із значною потенційною дохідністю (акції).

При такій стратегії банки повинні мати серйозну аналітичну базу, яка об'єктивно може оцінити активний ринок і скласти відповідні прогнози;

б) пасивна стратегія має на меті одержання стабільного доходу на рівні, близькому до середньоринкового. При пасивній стратегії переважно формують портфель цінних паперів до погашення. Значну частину інвестицій займають вклади в облігації та інші короткострокові боргові зобов'язання, що призводить до зменшення ризику, підвищення ліквідності, проте до зменшення дохідності [19, с. 292].

Банківська установа може здійснювати управління портфелями цінних паперів двома способами: самостійно – за допомогою спеціального підрозділу, який визначає стратегію та цілі інвестування, розробляє плани управління, проводить операції та вживає заходів для покращення результатів. Цей структурний підрозділ має бути незалежним, мати право контролювати інші підрозділи, що задіяні в роботі з цінними паперами, та регулювати обсяги портфелів; за допомогою трасту – усі функції з управління передати іншій особі, яка має відповідний досвід та кваліфікацію. Об'єктами управління можуть слугувати: власні портфелі банку, кошти, які він хоче інвестувати в цінні папери та портфелі цінних паперів інвестиційних фондів, що контролюються банком.

У процесі управління інвестиційними портфелями банк, співвідносячи ліквідність, дохідність і ризиковість може по різному формувати типи портфелів залежно від того, яким чином і за рахунок чого досягнуто дохід (рис. 1.8).

Джерело: складено на основі [19, с. 300]

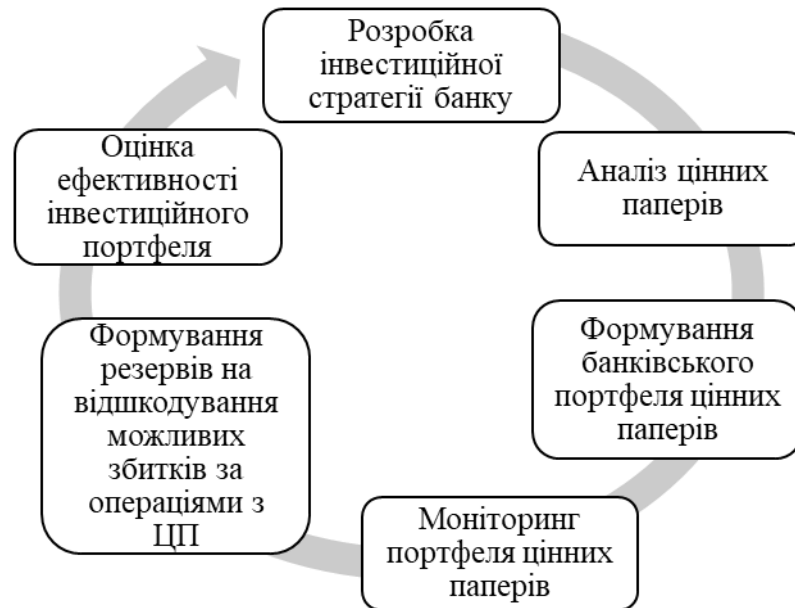
Рис. 1.8. Типи портфельів цінних паперів банку

Для банків формування ефективного та збалансованого портфелю цінних паперів має велике значення. Цей процес ґрунтується на чітко визначених цілях інвестиційної стратегії, пріоритетах формування портфеля та оптимальному розподілі інвестиційних ресурсів між різними його видами. Можна виділити такі основні етапи формування портфелю цінних паперів:

- 1) підбір оптимального типу портфеля;
- 2) визначення допустимого співвідношення між ризиком та дохідністю;
- 3) формування початкового складу портфеля;
- 4) вибір інструментів управління портфелем.

При формуванні портфелю важливе місце мають його тип, диверсифікація фондових інструментів, необхідність забезпечення високої ліквідності портфеля або участі в керуванні акціонерними підприємствами, рівень оподаткування доходу за окремими фінансовими інструментами [12, с. 54-55].

Узагальнюючи досліджуваний матеріал, можна виокремити основні етапи управління інвестиційною діяльністю банку на фондовому ринку (рис. 1.9).

Джерело: побудовано на основі [19, с. 301]

Рис. 1.9. Етапи управління інвестиційною діяльністю банку

Гуцалюк О. М. та Гаврилова Н. В. вважають, що «розробка та реалізація інвестиційної стратегії є вихідною позицією в процесі управління інвестиційною діяльністю і передбачає визначення обсягу та складу інвестиційних вкладень, напрямків та механізмів їх здійснення. Основою інвестиційної стратегії є загальна стратегія розвитку конкретного банку, загальноекономічна та стратегічна політика держави» [23].

Порівняно з портфелем реальних інвестиційних проєктів, портфель цінних паперів для банківської установи має ряд переваг. Доступ до широкого кола фінансових інструментів дозволяє диверсифікувати ризики та максимізувати прибуток. Висока ліквідність дає можливість швидко та просто

реалізовувати цінні папери на фондовому ринку. Є можливість активно керувати портфелем відповідно до ринкових умов та інвестиційних цілей.

Водночас, портфель цінних паперів несе в собі й недоліки. Високий рівень ризику втрати не лише очікуваного доходу, але й всього інвестованого капіталу. Ще одним негативним фактом є відсутність контролю над доходністю, нездатність цінних паперів повністю захистити від інфляції та необхідність дотримуватися певних інвестиційних норм та регулювання.

Тому, приймаючи рішення про інвестування, банківська установа повинна ретельно оцінювати присутні ризики (табл. 1.4), формувати резерви на їх відшкодування та обирати стратегію управління портфелем, яка відповідає її цілям та можливостям.

Таблиця 1.4

Класифікація ринкових ризиків банківських інвестиційних операцій

Вид ризику	Характеристика
Кредитний (діловий) ризик	Існує ймовірність, що емітент, який випустив боргові цінні папери, опиниться в скрутному фінансовому становищі і не зможе виконати свої зобов'язання перед інвестором: погашення боргового цінного паперу в повному обсязі та в установлені строки; сплата нарахованих процентів; повернення власникові пайового цінного паперу частини капіталу та ін.
Інфляційний ризик	Ризик того, що при високій інфляції доходи інвесторів не зможуть перекивати швидке знецінення вкладених інвестиційних коштів.
Процентний ризик	Ризик втрат, що можуть мати інвестори чи емітенти у зв'язку із зниженням процентних ставок на ринку. Зниження ринкової вартості цінних паперів унаслідок зміни ринкової норми доходності змінює рівень доходності поточних та можливих інвестиційних вкладень.
Ризик ліквідності	Ризик, пов'язаний із можливістю втрат при реалізації цінних паперів у зв'язку із зниженням їх привабливості й можливості швидкої реалізації.

Джерело: складено на основі [19, с. 347]

До методів управління інвестиційними ризиками належать диверсифікація банківських вкладень, тобто розподіл інвестицій між різними видами цінних паперів та емітентами з різним рівнем кредитоспроможності; сходинова структура портфеля – вкладення коштів таким чином, щоб терміни погашення цінних паперів протягом року розподілялися рівномірно, що забезпечить постійний приплив коштів, які можна реінвестувати в більш вигідні активи; профілактика, поглинання чи страхування ризиків і т. п.

Попри це, найсуттєвішими методами управління ризиками банківських інвестицій є дотримання ними встановлених регулятором нормативів та створення спеціального резервного фонду на покриття можливих збитків від операцій з цінними паперами.

Отже, із проведеного теоретичного дослідження можна зробити висновок, що управління інвестиціями банку це не тільки багатогранний, комплексний, трудомісткий процес, що потребує ретельної підготовки і кваліфікованих кадрів, це вміння банку брати на себе відповідальність за можливі ризики, правильно вести свою діяльність для досягнення максимального інвестиційного ефекту. Ефективна інвестиційна політика банку повинна ґрунтуватися на чітко визначених цілях, ретельному аналізі ринку та професійному управлінню. Завдяки цьому банківська установа формує надійний інвестиційний портфель і забезпечує не тільки прибутковість комерційної діяльності, а й стійкість на ринку, впливаючи в загальному на економіку країни.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТКИ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ АКБ «ЛЬВІВ»

2.1. Особливості формування інвестиційного портфелю АТ АКБ «Львів» в умовах невизначеності

В процесі проходження виробничої практики в Івано-Франківському відділенні АТ АКБ «Львів» було зібрано практичний матеріал та проведено дослідження діяльності даної банківської установи, що взято за аналітичну основу цієї наукової роботи. Акціонерне товариство Акціонерно-комерційний банк «Львів» – це потужний український банк на 100% з іноземним капіталом, заснований у 1990 році. Протягом своєї багаторічної історії банк пройшов шлях від скромного фінансового закладу до одного з лідерів банківського ринку України. Діяльність установи зосереджена, в основному, на західній території України з головним офісом у Львові.

2006 рік став знаковим для банку, коли група ісландських компаній через українське товариство «Нью Прогрес Холдинг», стала його стратегічним інвестором. Це партнерство ознаменувалося найбільшою ісландською інвестицією в Україні, що мало значний вплив на зміцнення фінансової стабільності банківської установи, підвищення її якості роботи, розширення переліку послуг і збільшення мережі відділень. У 2019 р. 51% акцій банку викупив Швейцарський фонд ResponsAbility.

За розміром активів АТ АКБ «Львів» займає 22 місце в банківській системі України, і входить в рейтинг стійкості банків з позицією 23 місце, цим самим забезпечуючи свою конкурентоспроможність серед інших комерційних банків. Щорічно Банк Львів оцінюється різноманітними уповноваженими рейтинговими агентствами та неодноразово займав високі позиції і ставав переможцем в різних номінаціях, що характеризує його як надійну фінансову установу [24].

Перш за все, важливим етапом дослідження ефективності функціонування банківської установи є здійснення фінансового аналізу результатів його діяльності. Це дає змогу визначити фінансовий стан банку, доцільність та перспективи подальшої діяльності, а також платоспроможність і його ліквідність. За даними фінансової звітності АТ АКБ «Львів» проведемо аналіз доходів та витрат банку, складу та структури його прибутків, показників

рентабельності та проаналізуємо деякі інші аспекти для конкретних висновків щодо стану АТ АКБ «Львів» в сучасних умовах.

Для початку оцінимо основні показники фінансово-господарської діяльності АТ АКБ «Львів» за останній період (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності АТ АКБ «Львів» за 2020-2023 рр. тис. грн., станом на кінець періоду

Показники	Період			
	2020	2021	2022	2023
1) Активи, в.т.ч.	4 977 111	6 556 565	7 440 619	10 639 078
- грошові кошти та їх еквіваленти	470 754	325 395	1 095 823	1 386 763
- кредити та аванси клієнтам	3 023 688	4 580 241	4 592 098	6 794 995
2) Зобов'язання, в.т.ч.	4 557 361	5 930 435	6 664 387	9 763 813
- кошти банків	354 999	352 041	342 403	355 045
- кошти клієнтів	2 746 107	3 513 750	4 393 785	6 774 528
3) Власний капітал	419 750	626 130	776 232	875 265

Джерело: складено за даними фінансової звітності банку [25]

На основі даних, які наведені у табл. 2.1, проведемо аналіз динаміки основних показників діяльності Банку «Львів» за 2020-2023 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки основних показників банківської діяльності АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр.

Показники	Роки						
	Абсолютне відхилення (ланц.), тис. грн.			Відносне відхилення (приріст), %			Темп приросту, %
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
Активи, в.т.ч.	1 579 454	884 054	3 198 459	31,7	13,5	43	113,8
- грошові кошти та їх еквіваленти	-145 359	770 428	290 940	-30,9	236,8	26,5	194,6

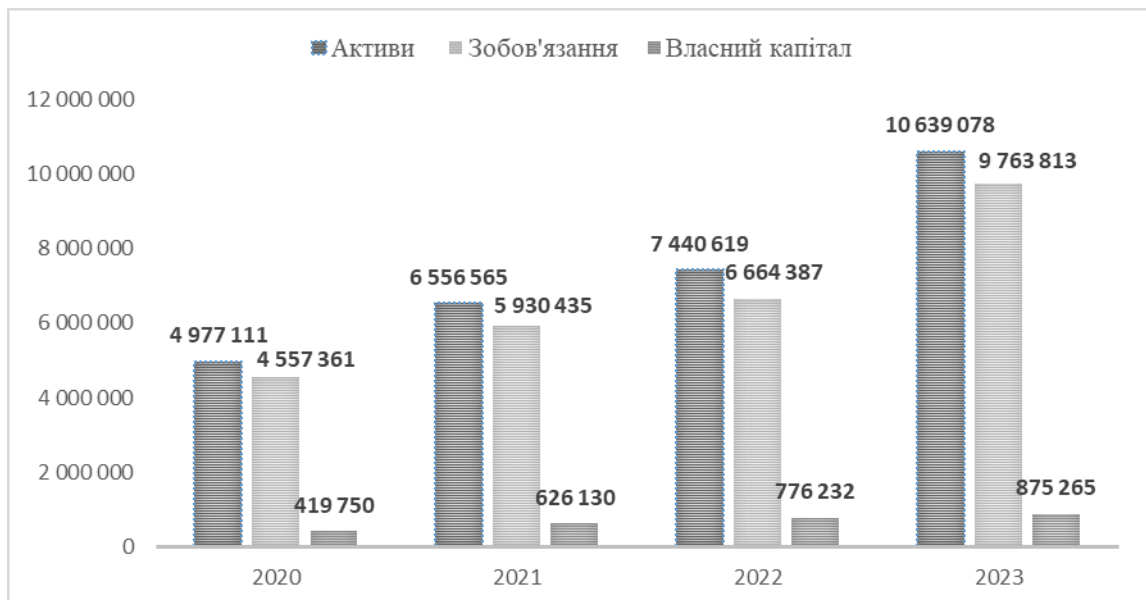
Продовження табл. 2.2

- кредити та аванси клієнтам	1 556 553	11 857	2 202 897	51,5	0,3	48	124,7
Зобов'язання, в.т.ч.	1 373 074	733 952	3 099 426	30,1	12,4	46,5	114,2

- КОШТИ банків	-2 958	-9 638	12 642	-0,8	-2,7	3,7	0,01
- КОШТИ клієнтів	767 643	880 035	2 380 743	28	25	54,2	146,7
Власний капітал	206 380	150 102	99 033	49,2	24	12,8	108,5

Джерело: розраховано за даними [25]

Аналізуючи дані (див. табл. 2.1 і табл. 2.2), можна відмітити чітку динаміку збільшення показників банку, що є позитивним (рис. 2.1). У 2021 році загальний розмір активів банку зріс на 1 579 млн. грн., або на 31,7%, у 2022 році – на 884 млн. грн. (13,5%), а у 2023 р. динаміка збільшення активів становила аж 43%, що на 3 198 млн. грн. більше, порівняно з попереднім роком. За аналізований період 2020-2023 рр. приріст даного показника склав 113,8%.

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.1. Динаміка основних показників АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр., тис. грн.

Зростання активів банківської установи говорить про підвищення ефективності управління наявними коштами та майном досліджуваного банку. На кінець 2023 р. загальний обсяг активів АТ АКБ «Львів» становив 10,639 млрд. грн. Їх зростання було зумовлене значним приростом наявних грошових коштів та їх еквівалентів у банку, зокрема на 236,8% (770,4 млн. грн.) у 2022 році, та приростом наданих кредитів клієнтам у 2023 р. на 2 202,9 млн. грн.,

тобто на 48%. Тенденція збільшення готівки є результатом підтримання банком ліквідності в умовах економічної і політичної нестабільності в країні. Хорошим боком діяльності банківської установи стало повернення активізації вкладень в кредитування, особливо малого та середнього бізнесу, що свідчить про зміцнення стійкості до можливих ризиків АТ АКБ «Львів».

Протягом аналізованого періоду водночас із активами зростають пасиви банку (джерела коштів), причому частка зобов'язань у загальній структурі пасивів банку (рис. 2.2) практично трималася на одному рівні і на кінець 2023 року складає 91,8%, що значно більше, ніж власного капіталу (8,2%). Така ситуація свідчить про орієнтованість банківської установи на залучений капітал і збереження її фінансової автономності.

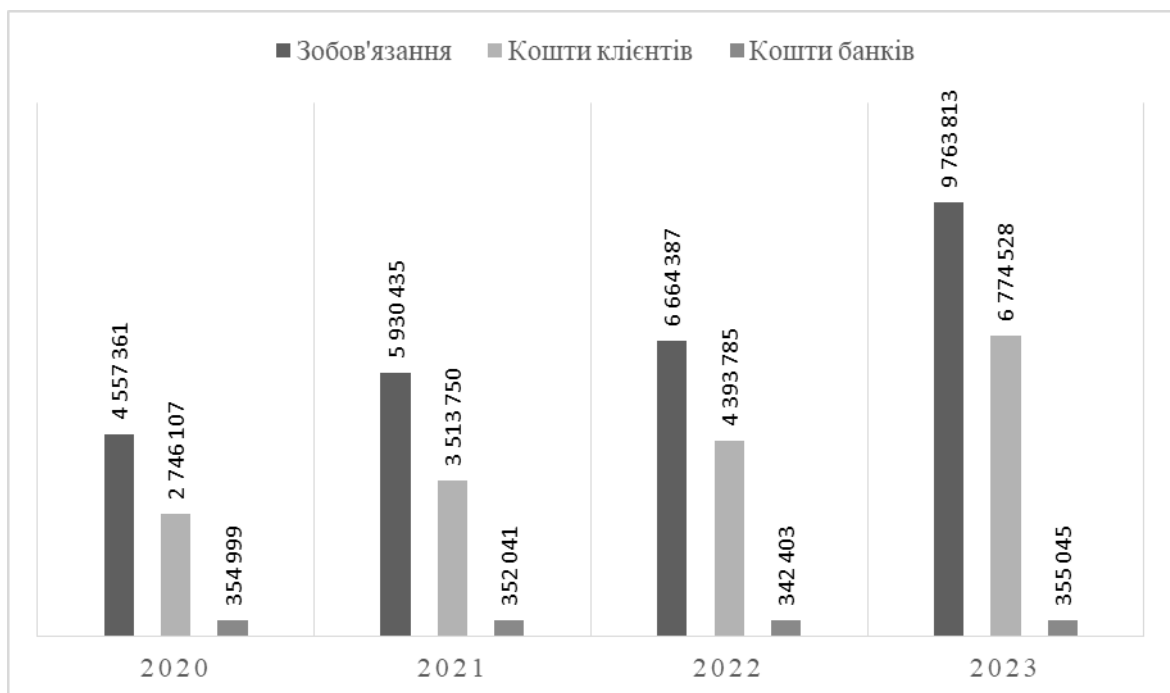
Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.2. Структура пасивів АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр., %

Аналізуючи зобов'язання, ми бачимо їх збільшення у 2021 році на 1 373 млн. грн. (30,1%), а у 2022 році на 733,9 млн. грн. (12,4%). Тенденцію зменшення приросту зобов'язань банку у 2022 році можна пояснити початком повномасштабної війни росії проти України. Однак, варто відмітити їх різке зростання у 2023 р. на 46,5%, що становить на 3 099 млн. грн. більше за минулий рік. Такі зміни показують адаптацію банківської установи до невизначених умов сьогодення і розроблення нових ефективних методів

залучення додаткових ресурсів для здійснення активних операцій. Загалом, приріст зобов'язань за 2020-2023 рр. становив 114,2%.

Найбільшу частку у структурі зобов'язань банку становлять кошти клієнтів (депозити фізичних і юридичних осіб). Їх приріст за 2020-2023 рр. становив 4 028,4 млн. грн. (146,7%). Спостерігається позитивна динаміка збільшення, зокрема у 2021 році кошти клієнтів зросли на 767,6 млн. грн., або на 28%, у 2022 р. – на 880 млн. грн. (25%), а у 2023 році відбувся ріст приблизно на половину, тобто на 2 380,7 млн. грн., порівняно з попереднім роком (рис. 2.3). Це свідчить про зростання довіри клієнтів до АТ АКБ «Львів». При цьому, за аналізований період кошти банків у складі зобов'язань практично залишалися на одному рівні, що характеризує напрям політики Банку «Львів» на примноження залучених ресурсів від клієнтів, ніж взяття позик.

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.3. Динаміка зміни зобов'язань, коштів клієнтів та коштів банків АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр., тис. грн.

Крім того, власний капітал банку у 2021 році збільшився на 206,4 млн. грн., або на 49,2%, у 2022 році – на 150,1 млн. грн. (24%), а у 2023 р. приріст склав 12,8%, тобто 99 млн. грн. Загальний темп приросту власного капіталу за

2020-2023 рр. становив 108,5%. Зростання власного капіталу у 2021 році майже на половину, порівняно з 2020 роком, зумовлене збільшенням статутного капіталу, що пов'язано із випуском АТ АКБ «Львів» нових акцій серед акціонерів на суму 270 000 тис. грн. На далі розмір статутного капіталу залишався без змін.

Ведення такої хорошої діяльності АТ АКБ «Львів», зокрема активних операцій, підтримання позитивних тенденцій основних показників не обійшлося без інвестиційної діяльності і формування інвестиційного портфелю банку, що в теперішній час є основою забезпечення фінансової стійкості та довіри клієнтів на банківському ринку. Проаналізуємо склад і структуру портфелю цінних паперів досліджуваної установи за останні роки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз інвестиційного портфелю АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр.

Інвестиції в цінні папери	Період							
	2020		2021		2022		2023	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Облігації внутрішньої державної позики	199 824	23,5	443 079	41,9	73 818	8,6	317 107	20,9
Депозитні сертифікати НБУ	650 204	76,5	615 617	58,1	780 983	91,4	1 201 479	79,1
Усього інвестицій (за виключенням резервів)	850 028	100	1 058 696	100	854 801	100	1 518 586	100

Джерело: розраховано за даними [25]

За даними табл. 2.3 проведемо аналіз зміни інвестиційних вкладень в цінні папери за компонентами АТ АКБ «Львів» протягом 2020-2023 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Аналіз динаміки інвестиційних вкладень в цінні папери АТ АКБ «Львів»
за період 2020-2023 рр.**

Інвестиційні вкладення	Відхилення за період						
	Абсолютне (ланц.), тис. грн.			Відносне (приріст), %			Приріст, тис. грн.
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
Облігації внутрішньої державної позики	243 255	-369 261	243 289	121,7	-83,3	329,6	117 283
Депозитні сертифікати НБУ	-34 587	165 366	420 496	-5,3	26,9	53,8	551 275
Усього інвестицій (за виключенням резервів)	208 668	-203 895	663 785	24,5	-19,3	77,7	668 558

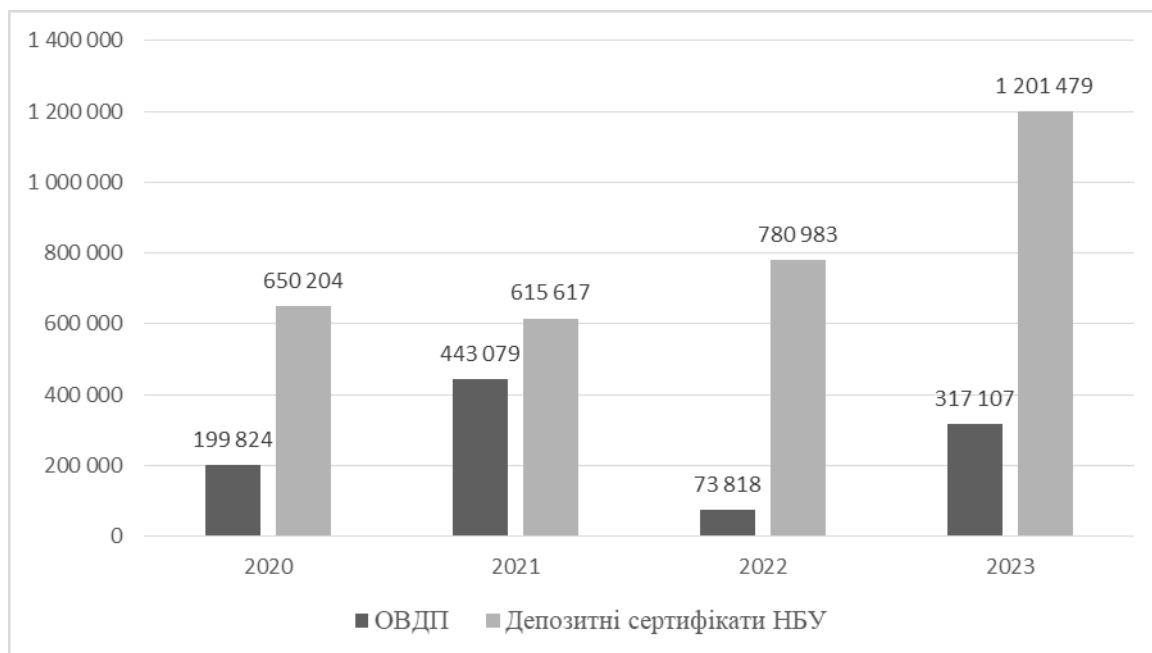
Джерело: обчислено за даними [25]

Із проведених досліджень (див. табл. 2.3 і табл. 2.4) ми бачимо, що Банк «Львів» формує свій інвестиційний портфель до погашення, де обліковуються цінні папери за амортизованою вартістю. Зокрема, банк здійснює інвестиційні вкладення в депозитні сертифікати Національного банку України (ДС НБУ) та облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), що в сукупності на кінець 2023 року становили 1 518,6 млн. грн. По структурі у портфелі постійно переважали інвестиції в ДС НБУ, особливо найбільша їх частка спостерігалася у 2022 році (91,4%). Загалом, приріст інвестицій в ДС за 2020-2023 рр. становив 551,3 млн. грн. (84,8%), що дещо більше, ніж в ОВДП – 117,3 млн. грн. (58,7%).

Тенденції розміщення коштів в депозитні сертифікати не такі плаваючі, як зміни вкладень в державні облігації (рис. 2.4). Різке зниження обсягу ОВДП у складі портфелю цінних паперів банку відбулося у 2022 році, коли їх частка становила тільки 8,6%. Це можна пояснити початком повномасштабної війни в Україні, що істотно вплинуло на економічну ситуацію і призвело до значного зростання інфляції. З метою її стримування Національний банк України здійснив різке підвищення облікової ставки протягом 2022 року і разом з нею процентних ставок за ДС. Це призвело до зростання дохідності депозитних сертифікатів НБУ та зробило їх більш привабливими для інвесторів, ніж ОВДП [29].

Натомість, у 2023 р. вкладення Банку «Львів» у цей борговий цінний папір зросли до показника 317 млн. грн. із приростом 329,6% і стали займати у загальній структурі інвестиційного портфелю 20,9%. Відповідно, на це вплинуло зниження облікової ставки НБУ та покращення цінових умов за ОВДП, що призвело до більшої активності їх придбання [30].

Як видно, протягом аналізованих років банк не практикував вклади в пайові чи інші цінні папери, а також не має дочірніх компаній. Утримання АТ АКБ «Львів» в інвестиційному портфелі тільки державних боргових інструментів свідчить про ведення даною установою неризикової політики (консервативної) та пасивної стратегії формування портфелю цінних паперів, що є стабільним і стійким до ринкових коливань. В сучасних умовах даний тип інвестиційної діяльності цілком логічний для банку, оскільки здійснюється з метою підтримання ліквідності у невизначеному ризиковому середовищі для можливості розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.4. Динаміка складових інвестиційного портфелю АТ АКБ «Львів» протягом 2020-2023 рр., тис. грн.

Для більш характерного аналізу сформованого інвестиційного портфелю АТ АКБ «Львів» дослідимо його вплив на фінансові результати діяльності

банку за такий самий період. Тому, доцільним буде проаналізувати динаміку збільшення вкладів в цінні папери та кредитування і їх місце у загальних активах АТ АКБ «Львів» (табл. 2.5).

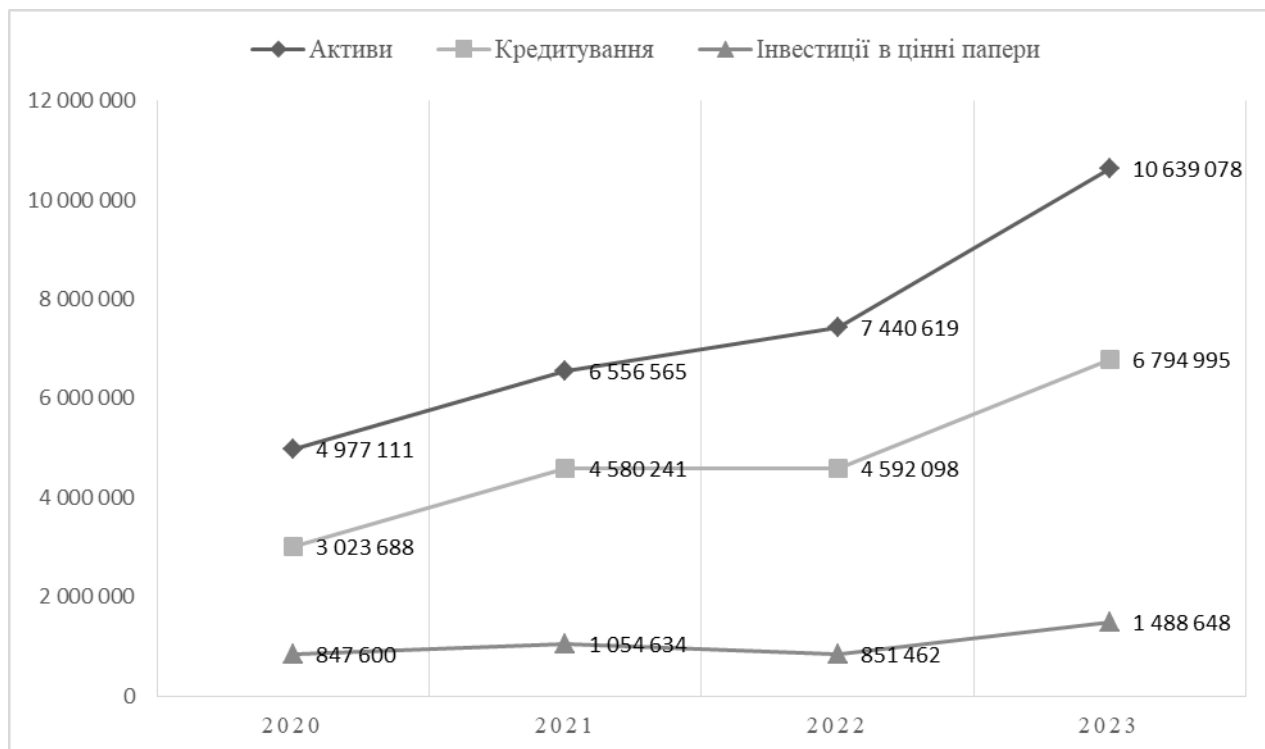
Таблиця 2.5

Частка інвестиційного портфелю та кредитів у сукупних активах АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр.

Показники	Роки							
	2020		2021		2022		2023	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Активи, в.т.ч.	4 977 111	100	6 556 565	100	7 440 619	100	10 639 078	100
- кредити та аванси клієнтам	3 023 688	60,8	4 580 241	69,9	4 592 098	61,7	6 794 995	63,9
- інвестиції в цінні папери	847 600	17	1 054 634	16,1	851 462	11,4	1 488 648	14

Джерело: розраховано за даними [25]

На основі даних табл. 2.5 відобразимо зміни зазначених складових активів Банку «Львів» в абсолютних величинах, щоб побачити динаміку інвестиційних вкладень установи за аналізовані роки (рис. 2.5).

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.5. Динаміка вкладів в цінні папери та кредитування відносно активів АТ АКБ «Львів» за 2020-2023 рр., тис. грн.

Згідно проведеного аналізу (див. табл. 2.5 і див. рис. 2.5) можна сказати, що попри ведення діяльності в нестабільних сучасних умовах банк не припиняв збільшувати обсяги наданих кредитів. Вони зростали разом із інвестиційним портфелем, зберігаючи частку в загальних активах в середньому на рівні 64%, в той час як середня частка інвестицій в цінні папери коливалась біля 15%. Дані компоненти є основними у формуванні активів АТ АКБ «Львів», що засвідчують ефективне проведення банком інвестиційної/кредитної політики та підтримання його стійкості в нестабільний час.

Отже, із проведених аналітичних досліджень можна зробити висновок, що АТ АКБ «Львів» працює на ринку банківських послуг досить давно і займає конкурентні позиції, пропонуючи клієнтам надійність і захищеність їх коштів. Витримати таку стійку позицію в теперішній нестабільній і економічно-невизначений воєнний час банку вдалося завдяки правильному підходу до організації ведення діяльності, ефективному управлінню активними операціями, зокрема і інвестиційними. За рахунок сформованого стабільного інвестиційного портфелю Банк «Львів» страхує себе від ризикової діяльності і забезпечує високу ліквідність і платоспроможність установи. Саме інвестиційні вкладення в боргові цінні папери (ОВДП та ДС НБУ) і кредитування приносять банківській установі значний обсяг доходів, що дозволяє в сучасному середовищі витримувати дію негативних економічних факторів.

2.2. Методики оцінки фінансових активів та їхній вплив на фінансові результати банку

Методи оцінки фінансових активів відіграють важливу роль у формуванні фінансових результатів діяльності банку. В залежності від того, які види доходу банк отримує, він використовує різні моделі оцінки [37]. Якщо грошові потоки передбачені умовами договору (випуску), то банківська установа здійснює їх оцінку за амортизованою собівартістю. При надходженні коштів в результаті продажу банк використовує метод оцінки за справедливою вартістю через

інший сукупний дохід, а як результат усіх інших операцій – за справедливою вартістю через прибутки/збитки. Тому, ми вважаємо, що доцільним буде проаналізувати особливості формування доходів та витрат АТ АКБ «Львів», склад та структуру його прибутків за 2020-2023 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Дані про доходи, витрати та прибутки від діяльності АТ АКБ «Львів» за 2020-2023 рр., станом на кінець періоду, тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023
Процентні доходи	416 244	596 008	864 867	1 258 810
Процентні витрати	(226 061)	(273 379)	(385 619)	(685 807)
Чистий процентний дохід/(витрати)	190 183	322 629	479 248	573 003
Комісійні доходи	86 474	104 617	122 997	207 970
Комісійні витрати	(14 594)	(19 674)	(28 738)	(49 542)
Інші доходи	5 008	5 093	4 950	11 019
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	13 401	12 972	42 607	38 294
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	420	59	5 040	27
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів	(21 981)	(28 702)	(91 030)	(34 608)
Інші прибутки (збитки)	(1 865)	(4 375)	(872)	(2 091)
Витрати на виплати працівникам	(119 372)	(161 287)	(195 849)	(284 262)
Амортизаційні витрати	(20 746)	(32 388)	(40 319)	(42 478)
Інші адміністративні та операційні витрати	(77 489)	(110 541)	(133 229)	(178 391)
Прибуток до оподаткування	39 439	88 403	164 805	238 941
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	(8 014)	(17 248)	(37 596)	(132 364)
Прибуток/(збиток)	31 425	71 155	127 209	106 577

Джерело: складено за даними фінансової звітності банку [25]

На основі наведених даних Банку «Львів» у табл. 2.6, розрахуємо динаміку зміни його головних показників доходів і витрат, а також зміну прибутку за досліджувані 2020-2023 рр. (табл. 2.7).

**Аналіз зміни фінансових результатів діяльності АТ АКБ «Львів» за період
2020-2023 рр.**

Показники	Відхилення						
	Абсолютне (ланц.), тис. грн.			Відносне (приріст), %			Темп приросту, %
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2020-2023
Процентні доходи	179 764	268 859	393 943	43,2	45,1	45,5	202,4
Процентні витрати	47 318	112 240	300 188	20,9	41,1	77,8	203,4
Чистий процентний дохід/(витрати)	132 446	156 619	93 755	69,6	48,5	19,6	201,3
Комісійні доходи	18 143	18 380	84 973	21	17,6	69,1	140,5
Комісійні витрати	5 080	9 064	20 804	34,8	46,1	72,4	239,5
Прибуток до оподаткування	48 964	76 402	74 136	124,2	86,4	45	505,8
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	9 234	20 348	94 768	115,2	118	252,1	1 551,7
Прибуток/(збиток)	39 730	56 054	-20 632	126,4	78,8	-16,2	239,1

Джерело: розраховано за даними [25]

Розглядаючи дані табл. 2.6 і табл. 2.7 можна сказати, що фінансові результати діяльності АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр. постійно покращувалися. Незважаючи на початок повномасштабного вторгнення у 2022 році банк залишався прибутковим, здійснюючи різноманітні банківські операції та отримуючи процентні та комісійні доходи.

При цьому, процентні доходи банку за досліджуваний період зросли з 416,2 млн. грн. до 1 258,8 млн. грн. (202,4%). Завдяки чому відбулося таке значне зростання проаналізуємо трохи нижче. Переважання процентних доходів над процентними витратами (на 54,5%) АТ АКБ «Львів» вплинуло на формування чистого процентного доходу. Зокрема, чистий процентний дохід АТ АКБ «Львів» зростає із 190,2 млн. грн. у 2020 році до рівня 573 млн. грн. у 2023 році, його приріст становить 201,3% (рис. 2.6).

Щодо комісійних доходів, за аналізований період вони зросли з 86,5 млн. грн. до 208 млн. грн., темп приросту склав 140,5%. Також зростали комісійні

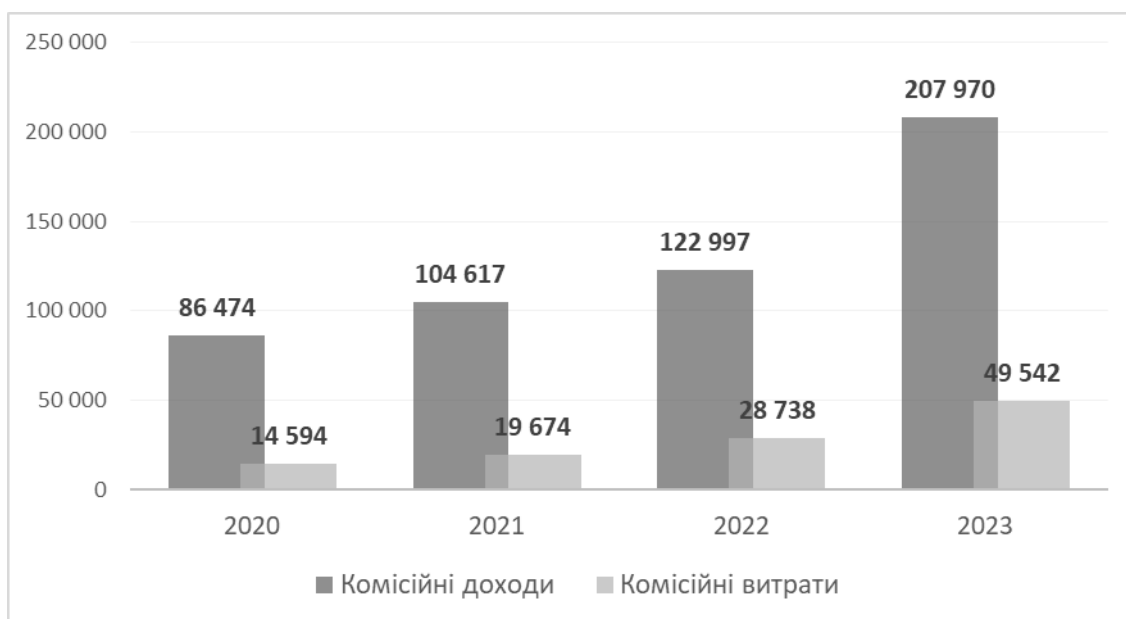
витрати, у 2020 році їх значення було 14,6 млн. грн., а у 2023 році збільшилося до показника 49,5 млн. грн., що зумовило приріст 239,5%.

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.6. Динаміка чистого процентного доходу АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр., тис. грн.

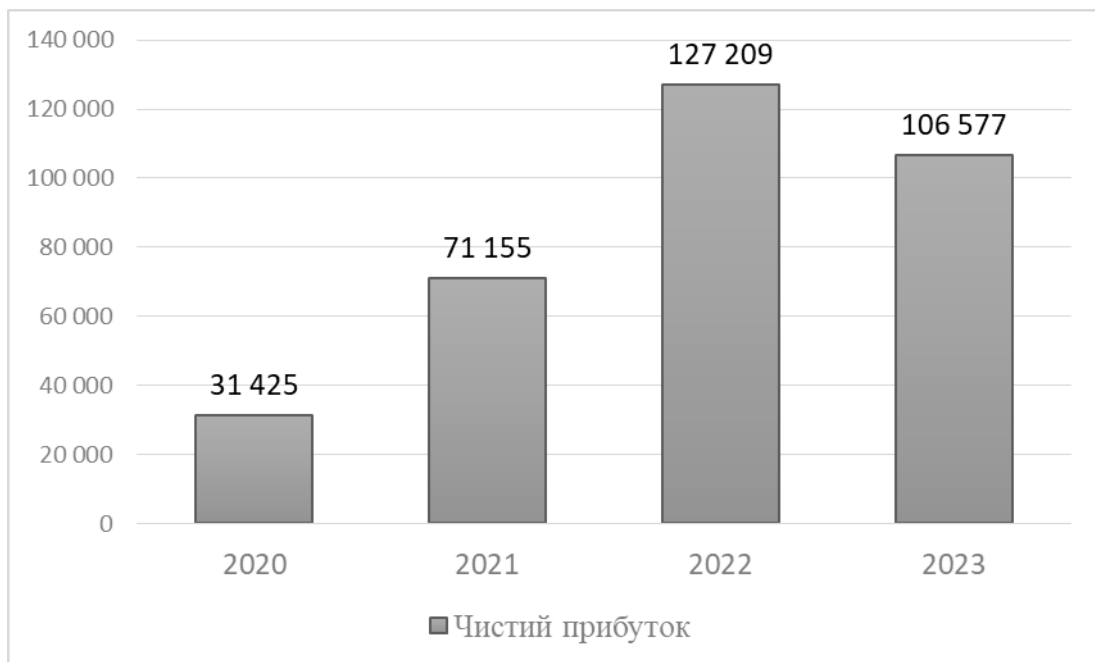
Незважаючи на більший приріст комісійних витрат над їх доходами, комісійні доходи постійно переважали, що вказує на ефективність здійснення банківських комісійних операцій (рис. 2.7).

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.7. Динаміка зміни комісійних доходів та комісійних витрат АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр., тис. грн.

Аналізуючи прибуток АТ АКБ «Львів» за 2020-2023 рр. можна відмітити хороший приріст показника, що склав 239,1%. Чітка тенденція збільшення простежувалася до 2022 р. Зокрема, у 2021 році він збільшився на 39,7 млн. грн., або на 126,4% порівняно з 2020 роком, а на кінець 2022 року досягнув показника 127,2 млн. грн., що на 56 млн. грн. (78,8%) більше, ніж у 2021 році. Однак, у 2023 р. тенденція пішла на спад (рис. 2.8), прибуток банку став меншим на 20,6 млн. грн. за попередній рік (-16,2%). Робити висновки про погіршення діяльності буде неправильно, оскільки через надприбутки банківської системи України було збільшено ставку податку на прибуток для банків за 2023 рік з 18% до 50% [26]. Тому зменшення тенденції зумовлено саме ростом витрат на сплату податку, аж на 94,8 млн. грн. (252,1%) більше було сплачено, ніж у 2022 році.

Джерело: побудовано за даними [25]

Рис. 2.8. Динаміка чистого прибутку АТ АКБ «Львів» за період 2020-2023 рр., тис. грн.

Основним джерелом прибутку АТ АКБ «Львів» є чистий процентний дохід, що займає найбільшу частку у загальній структурі прибутку банку. Це свідчить про ефективне управління активними та пасивними операціями банку. Загалом, за досліджуваний період 2020-2023 рр. фінансові результати АТ АКБ

«Львів» постійно зростали. Тобто, попри нестабільну економічну ситуацію банк демонструє позитивні тенденції у своїй комерційної діяльності, здатність швидко реагувати та адаптуватися під сучасні виклики, хороший управлінський менеджмент, цим самим забезпечуючи надійність для клієнтів.

Оскільки від придбання цінних паперів банк отримує інвестиційні доходи у вигляді процентів, доцільним буде проаналізувати їх частку у загальній структурі процентного доходу Банку «Львів» (табл. 2.8). Як було видно з табл. 2.6 і табл. 2.7 відбувався постійний ріст процентних доходів протягом 2020-2023 рр., що спричинило позитивну динаміку збільшення чистого процентного доходу (див. рис. 2.6). Нижче розглянемо завдяки чому зберігався приплив коштів.

Таблиця 2.8

Аналіз складу і структури процентного доходу АТ АКБ «Львів» протягом 2020-2023 рр.

Показник	2020		2021		2022		2023	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Процентні доходи, в.т.ч.	416 244	100	596 008	100	864 867	100	1 258 810	100
– грошові кошти та банківські залишки в інших банках	678	0,2	411	0,1	3 271	0,4	15 048	1,2
– кредити та заборгованість клієнтів	376 700	90,5	554 428	93	751 129	86,8	1 024 452	81,4
– боргові інструменти утримувані	35 031	8,4	37 966	6,4	108 424	12,5	217 537	17,3

Джерело: складено за даними [25]

Аналізуючи дані табл. 2.8 можна сказати, що вагому частку у сукупному процентному доході АТ АКБ «Львів» займають процентні доходи від кредитів клієнтам. Тобто, банк робить акцент на інвестуванні в кредитування. На кінець 2023 року вони досягли показника 1 024 млн. грн., що на 647,7 млн. грн. (172%) більше за 2020 рік. При цьому, одночасно зростали доходи від боргових цінних паперів і грошових коштів та банківських залишків в інших банках, що в

останні роки досліджуваного періоду вплинуло на зміну структури процентних доходів.

Зокрема, доходи від інвестиційного портфелю принесли Банку «Львів» у 2023 р. 217,5 млн. грн. і збільшення їх частки до 17,3% у структурі процентних доходів. Порівняно з попереднім роком, це на 109,1 млн. грн. (100,6%) більше. В статті «Боргові інструменти утримувані» за 2023 р. включено нараховані доходи по Депозитних сертифікатах НБУ в сумі 167 699 тис. грн. (11,35% від всієї суми доходу банку за 2023 рік) [31].

Так само, за 2020-2023 рр. зросли і процентні доходи від грошових коштів та банківських залишків в інших банках до показника 15 млн. грн., що зумовило приріст 14,4 млн. грн. (2 119,5%). Такі тенденції пов'язані із збереженням банком ліквідності і захистом від ризиків неплатоспроможності.

Наостанок проаналізуємо рівень ефективності використання ресурсів і капіталу АТ АКБ «Львів» за 2020-2023 роки (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**Аналіз показників рентабельності АТ АКБ «Львів» за 2020-2023 рр.,
станом на кінець періоду**

Показник	Формула	2020	2021	2022	2023
ROA (рентабельність активів)	$ROA = \frac{ЧП}{А} * 100$, де ЧП – чистий прибуток, А – сукупні активи	0,63%	1,09%	1,71%	1%
ROE (рентабельність капіталу)	$ROE = \frac{ЧП}{К} * 100$, де ЧП – чистий прибуток, К – капітал	7,49%	11,36%	16,39%	12,18%
Чиста процентна маржа (ЧПМ)	$ЧПМ = \frac{(ПД - ПВ)}{А} * 100\%$, де ПД – процентні доходи, ПВ – процентні витрати, А – активи банку	3,82%	4,92%	6,44%	5,39%

Джерело: складено і розраховано на основі [32; 25]

Аналізуючи показники рентабельності табл. 2.9 можна сказати, що у 2020 році рентабельність активів та рентабельність капіталу були дещо меншими за рекомендовані значення, оскільки вважається, що банк працює ефективно, якщо значення ROE не менше 15%, а оптимальне значення ROA коливається в межах 0,75%-1,5%. Це пояснюється спадом ділової активності внаслідок пандемії COVID-19. Проте, за період 2020-2023 рр. АТ АКБ «Львів» спостерігається тенденція зростання прибутковості як активів, так і власного капіталу банку, що є позитивним.

Щодо чистої процентної маржі, то оптимальним значенням показника є 4,5 %. Як бачимо, так само у 2020 році даний показник був нижчим і становив 3,82%. Однак, за досліджуваний період він поступово збільшувався і у 2022 році досяг найбільшої величини – 6,44%. Проте, наступного періоду значення даного показника знизилося до 5,39%, що є позитивною тенденцією. Це свідчить про розробку та провадження банком ефективної процентної політики.

Отже, визначена методика оцінки фінансових активів дозволяє банку правильно формувати свої фінансові результати. Як бачимо, показники діяльності АТ АКБ «Львів» за досліджуваний період проявляли позитивні тенденції збільшення доходу, зокрема завдяки процентним надходженням від формування інвестиційного портфелю із державних боргових цінних паперів. Такі результати свідчать про міцну фінансову стійкість банку до ринкових змін.

2.3. Методи управління інвестиційними ризиками АТ АКБ «Львів»

Для нормального функціонування установи одним з найважливіших завдань будь-якого банку є розробка ефективного управління інвестиційними ризиками. Саме тому АТ АКБ «Львів» визначив певну методику виявлення, вимірювання та застосування різних заходів для зменшення негативної дії ризиків на діяльність з метою захисту своїх активів.

Проаналізуємо методи управління такими інвестиційними ризиками Банку «Львів» за останній звітній період (2023 рік): кредитний ризик; ринковий

ризик; процентний ризик; інший ціновий ризик. Для аналізу будемо використовувати річну фінансову звітність АТ АКБ «Львів» [31].

Для початку, визначимо тлумачення зазначених ризиків згідно їх подання банком (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Трактування видів інвестиційних ризиків згідно методики управління ними АТ АКБ «Львів»

Категорія ризику	Визначення
Кредитний ризик	наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання.
Ринковий ризик	імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливої зміни курсів іноземних валют, процентних ставок, вартості фінансових інструментів.
Процентний ризик	імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок на банківську книгу. Процентний ризик банківської книги впливає на економічну вартість капіталу Банку та чистий процентний дохід Банку.
Інший ціновий ризик	ризик зазнання збитків та недоотримання доходу, пов'язаний з несприятливою зміною вартості цінних паперів на фондовому ринку.

Джерело: складено на основі [31]

Охарактеризуємо заходи впливу досліджуваного банку на кожен з видів ризиків. Кредитний ризик Банк «Львів» поділяє на два види – індивідуальний (стосується окремого позичальника чи емітента цінних паперів, який так само є боржником) і портфельний (мається на увазі сукупна заборгованість за тими операціями, які несуть кредитний ризик: портфель цінних паперів, кредитний чи дебіторської заборгованості і т. ін.).

Для мінімізації цих ризиків АТ АКБ «Львів» виділив вісім методів управління, що є основними і застосовуються ним для уникнення або ж пом'якшення несприятливих впливів на інвестиційні операції (рис. 2.9).

Джерело: побудовано на основі [31, с. 78]

Рис. 2.9. Основні методи управління кредитними ризиками Банку «Львів»

З метою мінімізації кредитних ризиків, банк впровадив систему раннього попередження, яка ґрунтується на комплексі індикаторів. Ця система дозволяє швидко виявляти ознаки потенційної проблемності у фінансовому стані, діяльності або поведінці позичальників та контрагентів, а також ідентифікувати дії, які свідчать про наміри ухилення від виконання зобов'язань перед банком.

Інтеграція системи раннього попередження у всі процеси кредитування дає змогу оперативно виявляти та оцінювати фінансові труднощі клієнтів для вчасного реагування. Регулярний моніторинг та аналіз індикаторів дозволяє не тільки ефективно управляти портфелем кредитів, а й виявляти потенційні дефолти на ранніх стадіях, щоб запобігти значному збільшенню кредитного ризику. Завдяки цій системі банк може приймати більш виважені кредитні рішення, зменшуючи ризики інвестиційної діяльності.

Як приклад, розглянемо коригування АТ АКБ «Львів» на ймовірність дефолту (PD) за 2023 рік (табл. 2.11). Для детальнішого відображення впливу війни на діяльність позичальників, станом на 31.12.2023 р. банк скоригував параметр ймовірності дефолту (PD). Ця корекція ґрунтувалася на динаміці

зростання рівня дефолтів у різних сегментах протягом 2023 року. Внаслідок такого коригування PD, загальна сума ОКЗ (очікуваних кредитних збитків) збільшилася на 14 275 тис. грн. [31].

Таблиця 2.11

Аналіз впливу коригування параметрів PD на ОКЗ за сегментами АТ АКБ «Львів» за 2023 рік

Сегмент	Валова балансова вартість	ОКЗ	ОКЗ для 1-2ої стадії (колективна основа)	Вплив коригування керівництва	Вплив коригування керівництва, у %
Кредити ЮО	5 352 104	(54 110)	(9 700)	(2 907)	30
Кредити ФОП	1 338 392	(44 008)	(29 079)	(3 449)	12
Іпотечні кредити фізичних осіб (ФО)	46 982	(4 596)	(4 219)	(1 407)	33
Кредити ФО на поточні потреби	180 381	(36 797)	(29 079)	(3 449)	16
Інші надані кредити ФО	18 170	(1 523)	(1 523)	(598)	39
Всього	6 794 995	(158 499)	(81 276)	(14 275)	18

Джерело: складено на основі [31]

На рахунок ринкових ризиків, їх управління полягає в комплексному підході Банку «Львів» щодо здійснення торгових операцій і включає регулювання відкритих торгових позицій з використанням різних хеджувальних інструментів для зниження несприятливих рухів ринкових цін та встановлення чітких правил і обмежень для проведення арбітражних операцій.

Для управління ринковими ризиками АТ АКБ «Львів» застосовує у своїй діяльності один із двох можливих методів (рис. 2.10).

Джерело: побудовано на основі [31]

Рис. 2.10. Методи управління ринковими ризиками АТ АКБ «Львів»

В свою чергу методика управління інвестиційними ризиками АТ АКБ «Львів» класифікує ринкові ризики на декілька типів з метою ефективнішого використання заходів впливу в розрізі їх окремих груп (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Класифікація ринкових ризиків відповідно до методів управління ними АТ АКБ «Львів»

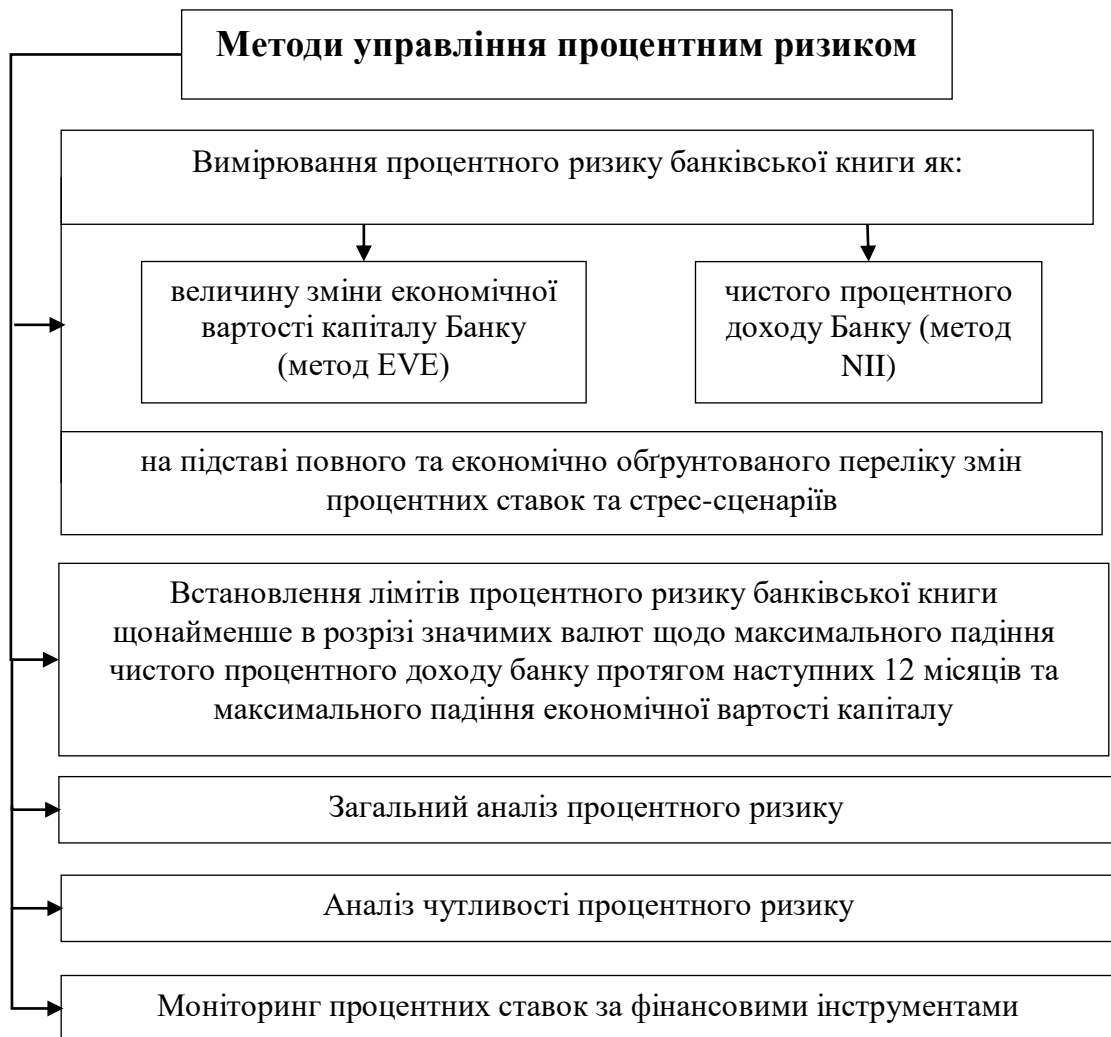
Тип ринкового ризику	Значення
ризик дефолту	невиконання емітентом боргового цінного папера/іншого інструменту своїх контрактних зобов'язань
процентний ризик торгової книги	несприятливі зміни ринкових процентних ставок, що впливають на вартість боргового цінного паперу або іншого інструменту з фіксованим прибутком, вартість похідного фінансового інструменту (деривативу), базовою змінною для якого є ринкова процентна ставка, що містяться в торговій книзі банку
ризик кредитного спреду	збільшення кредитного спреду між дохідністю до погашення цінного папера/фінансового інструменту з фіксованим прибутком та безризиковою дохідністю до погашення (дохідністю до погашення ОВДП, номінованих у національній валюті) з аналогічною дюрацією, яка впливає на ринкову вартість таких інструментів. Розширення кредитного спреду може бути пов'язане як зі зниженням кредитної якості емітента фінансового інструменту, так і з загальними змінами ринкової кон'юнктури
фондовий ризик	несприятливі зміни ринкової вартості акцій та інших цінних паперів із нефіксованим прибутком, що містяться в торговій книзі банку
валютний ризик	несприятливі коливання курсів іноземних валют, що впливають на активи, зобов'язання та позабалансові позиції, що містяться в торговій та банківській книгах банку
товарний ризик	несприятливі зміни ринкової вартості товарів, включаючи дорогоцінні метали
ризик волатильності	несприятливі зміни волатильності ринкових цін, процентних ставок, ринкових індексів і валютних курсів, що призводять до зменшення вартості опціонів. Банк оцінює ризик волатильності, якщо в його балансі сума вартостей опціонів, включаючи вбудовані опціони в інші фінансові інструменти, перевищує 1 % регулятивного капіталу банку

Джерело: складено на основі [31, с. 80-81]

Виходячи із зазначеного поділу ринкових ризиків, Банк «Львів» використовує різні інструменти для оцінки (вимірювання) кожного конкретного типу. Зокрема, для інвестиційного ризику дефолту застосовується порядок визначення кредитного ризику за активними операціями банку, встановлений НБУ [33]. Для процентного ризику торгової книги та ризику кредитного спреду банківська установа використовує метод модифікованої дюрації, який дає змогу

оцінити вплив зміни дохідності до погашення на один базисний пункт на справедливу вартість боргових інструментів в торговій книзі банку. Для фондового, товарного, валютного ризику та ризику волатильності інвестицій призначені метод очікуваних втрат (Expected Shortfall, ES) або метод вартості під ризиком (VaR).

Щодо управління АТ АКБ «Львів» процентними ризиками можна виокремити п'ять підходів, спрямованих на збереження чистого процентного доходу від можливих ринкових змін процентних ставок (рис. 2.11).

Джерело: побудовано на основі [31]

Рис. 2.11. Методи управління процентними ризиками АТ АКБ «Львів»

Інший ризик, з яким стикається банк при інвестуванні в цінні папери, – це ціновий ризик. З метою управління іншими ціновими ризиками АТ АКБ «Львів» здійснює ідентифікацію потенційних джерел цінових ризиків,

пов'язаних з певними цінними паперами або ринковими сегментами, оцінює величину та імовірність виникнення ризиків і вживає заходи для їх обмеження.

Станом на кінець 2022-2023 років у Банку не було цінних паперів, які знаходились під значним ціновим ризиком. Це пов'язано з консервативною інвестиційною стратегією. Важливо зазначити, що відсутність цінних паперів, які знаходяться під значним ціновим ризиком на певний момент часу, не гарантує їх відсутність в майбутньому. Тому банківській установі необхідно постійно вдосконалювати систему управління даним видом ризиків для ефективнішої інвестиційної діяльності надалі.

Отже, в АТ АКБ «Львів» впроваджено ефективну систему управління інвестиційними ризиками, завдяки якій банк успішно протистоїть викликам сучасного фінансового середовища. Розроблена методика ґрунтується на принципах своєчасності; розмежуванні обов'язків та структурованості; прозорості та відповідності законодавству. Її ключовими завданнями є своєчасне та точне виявлення потенційних інвестиційних ризиків, ретельна оцінка величини та ймовірності їх виникнення, постійний моніторинг за динамікою ризиків і їх впливом на банк, а також розробка стратегій та інструментів для компенсації негативних наслідків ризиків. Тому, незважаючи на різні виклики сьогодення, АТ АКБ «Львів» залишається одним з найнадійніших банків України.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Сучасний стан інвестиційної діяльності банків України: проблеми та перспективи

З попередньо зібраного, дослідженого і проаналізованого матеріалу ми визначили поняття та важливість інвестиційної діяльності, як безпосередньо для самих комерційних банківських установ, так і в макромасштабах для всієї національної економіки України. Доцільним стане проведення комплексного аналізу банківської системи в розрізі інвестиційних вкладень коштів (зокрема операцій на фондовому ринку), щоб сформувати реальну картину інвестиційної активності банків в сучасних умовах. Це дасть змогу виявити слабкі сторони даної банківської діяльності і сформувати пропозиції щодо їх вдосконалення.

Таким чином, проаналізуємо тенденції розміщення банківських ресурсів в кредитування та цінні папери, що є основними операціями інвестиційної діяльності будь-якого банку, відносно загального обсягу їх активів протягом 2020-2023 рр. в Україні (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

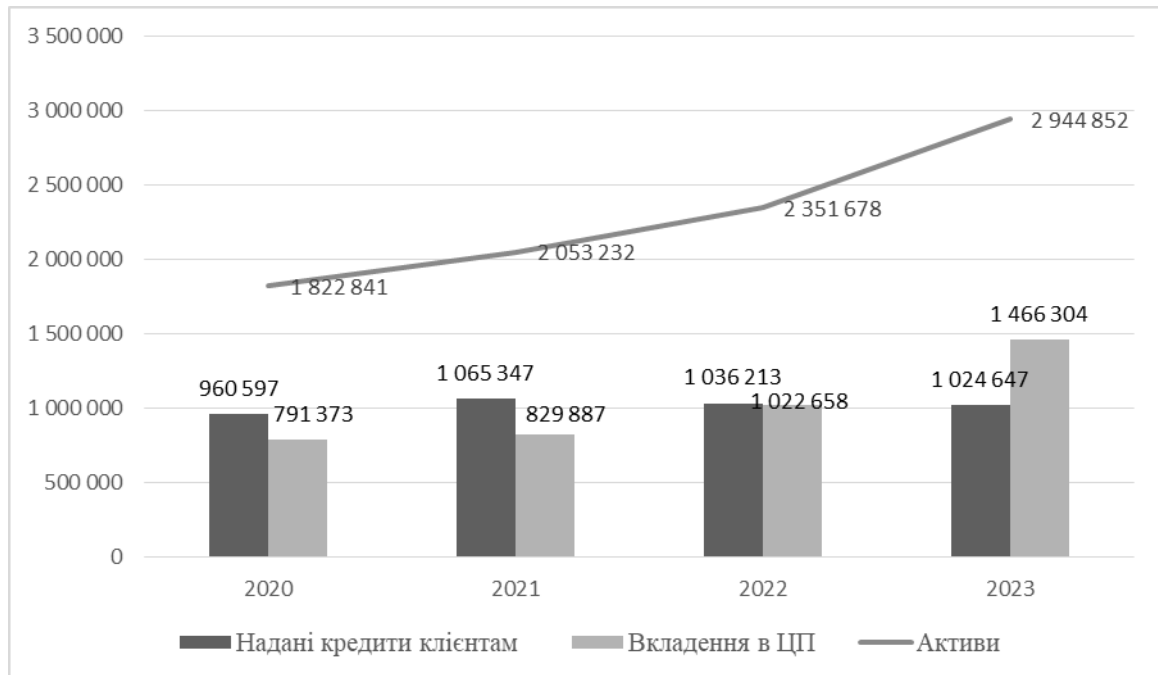
Аналіз інвестиційних вкладень банківської системи України за період 2020-2023 рр., млн. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Приріст 2020-2023	
					Абсолютний, млн. грн.	Відносний, %
Надані кредити	960 597	1 065 347	1 036 213	1 024 647	64 050	6,67
Інвестиції в цінні папери	791 373	829 887	1 022 658	1 466 304	674 931	85,29
Всього активів	1 822 841	2 053 232	2 351 678	2 944 852	1 122 011	61,55

Джерело: складено і розраховано на основі даних [34]

З проведеного аналізу ми бачимо значне збільшення обсягу сукупних банківських активів за досліджуваний період, а саме на 1 122 млрд. грн. з

темпом приросту 61,55%. Це зумовлено зростанням інвестованих коштів у цінні папери (ЦП) та наданих кредитів клієнтам, що є ключовими складовими активних операцій. Зокрема, за 2020-2023 рр. розмір вкладів банків в ЦП зріс на 674,9 млрд. грн., що зумовило його приріст аж 85,29%. Порівняно, динаміка кредитування помітно відрізняється і становить тільки 6,67% (64 млрд. грн.). Тенденції зміни зазначених компонентів банківської системи за кожен рік аналізованого періоду можна побачити на рис. 3.1.

Джерело: побудовано за даними [34]

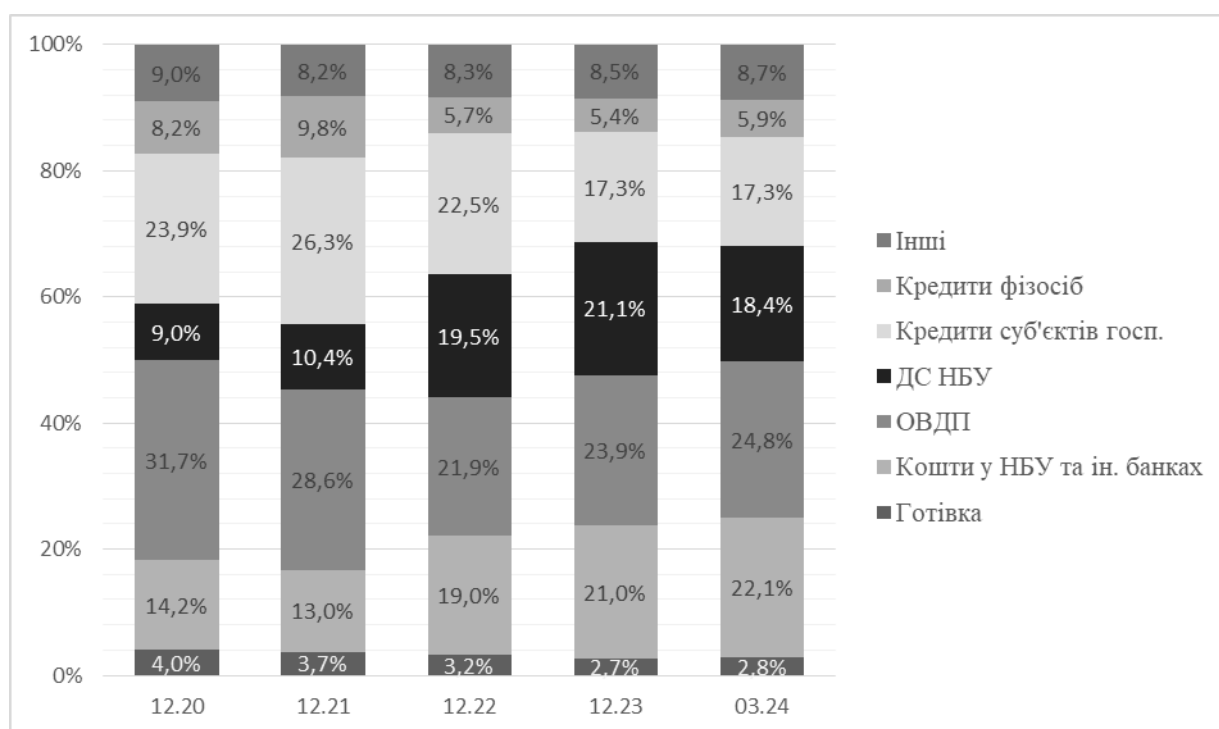
Рис. 3.1. Динаміка інвестиційного розміщення коштів відносно активів банками України протягом 2020-2023 рр., млн. грн.

Як видно, до 2021 р. простежується тенденція збільшення кредитів і їх вагомому переважанню над інвестиціями в цінні папери. Однак, протягом 2022-2023 років обсяги кредитування пішли на спад, а вкладення в ЦП навпаки стрімко зросли, через що дані складові активів на кінець 2022 р. перебували майже на одному рівні, а на кінець 2023 р. перевагу отримали цінні папери.

Така ситуація пояснюється початком повномасштабних бойових дій росії проти України і створенням економічно невизначених умов ведення банківської діяльності. Банки, з метою забезпечення своєї фінансової стійкості, пріоритетом поставили нарощення ліквідності для змоги покривати власні зобов'язання. Не

бажаючи ризикувати вони формують свій інвестиційний портфель, здебільшого, тільки з державних цінних паперів, які є найбільш стабільними (ОВДП та депозитні сертифікати НБУ). Це свідчить про відведення коштів, які б могли вкладатися в розвиток економіки завдяки кредитам, у фінансування державних потреб, що дозволяє банкам отримувати хороші прибутки.

Оцінимо структуру чистих активів вітчизняного банківського сектору та частку боргових цінних паперів у ній за 2020-2023 рр., охопивши додатково період першого кварталу 2024 року для ґрунтовнішого огляду змін, що відбулися в теперішній час (рис. 3.2).

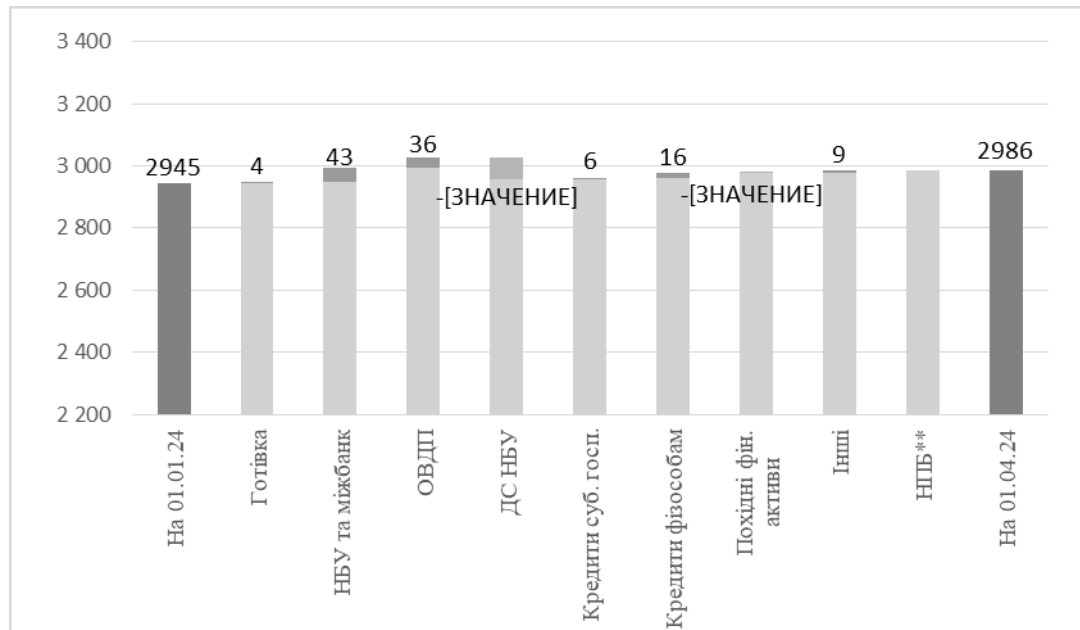

Джерело: побудовано за даними [35]

Рис. 3.2. Структура активів банківського сектору України протягом 2020-2023 рр. та за I квартал 2024 р., %

Як видно, на кінець 2023 р. сукупна частка боргових інструментів у структурі активів становила 45%, з них 23,9% – ОВДП, 21,1% – ДС НБУ. Натомість, частка кредитів складає тільки 22,7%. Такі зміни негативно позначаються на економічному зростанні, але для банків це найкращий вихід для підтримання платоспроможності і нарощення дохідності активів. Щодо першого кварталу 2024 року, чисті активи вітчизняних банків зросли на 1,4%.

Цей приріст частково (на 0,8 відсоткових пункти) обумовлений курсовою переоцінкою валютних активів (конкретні зміни подано на рис. 3.3).

Джерело: побудовано за даними [35]

Рис. 3.3. Зміна чистих активів банківського сектору за складовими в I кварталі 2024 р., млрд. грн.

Вперше за три квартали, обсяги вкладень банків у депозитні сертифікати Національного банку України (НБУ) скоротилися на 11,6% порівняно з попереднім кварталом. Даному зниженню сприяли сплата податків та дивідендів державними банками, що призвело до тимчасового зниження їх ліквідності. На противагу цьому, спостерігалось зростання обсягів коштів, які банківські установи утримували на кореспондентських рахунках в НБУ та інших банках, а також розміщення коштів в ОВДП [35].

Зберігається позитивна тенденція поступового зростання кредитування, що за даними огляду НБУ банківського сектору за 2023 рік становила 1,4%, а за перший квартал 2024 р. – 3,2% порівняно до попереднього кварталу.

На основі цього, можемо сформулювати певні проблеми, які мають місце в інвестиційній діяльності банків України на сучасному етапі і заважають розвитку ефективнішому функціонуванню даному напряму активних операцій. Виділимо чотири ключові моменти (рис. 3.4).

Джерело: побудовано на основі [1]

Рис. 3.4. Сучасні проблеми банківської інвестиційної діяльності

Початок повномасштабної війни призвів до значної економічно-політичної нестабільності та високих ризиків, що в цілому негативно впливає на будь-яку інвестиційну активність. Ключову роль відіграє слаборозвинений фондовий ринок України, обмежуючи можливості для диверсифікації інвестиційних портфелів банків. Водночас, існуючі законодавчі прогалини у сфері регулювання банківських інвестицій дають про себе знати і стримують зазначену діяльність установ. У сучасному світі перед банками для ефективного розміщення коштів постають ще й технологічні виклики. Прогресивний технологічний розвиток (блокчейн, фінтех) створює нові можливості для вкладень, але водночас вимагає розробки інноваційних рішень для забезпечення конкурентоспроможності банків на ринку.

Попри виклики сьогодення, банківська інвестиційна діяльність несе в собі не лише ризики, але й нові можливості для зростання. Для подолання проблем банкам пропонується визначити чіткі пріоритети та цілі інвестування, щоб сфокусувати ресурси та зусилля на досягненні конкретних результатів. Тому, їм необхідно розробити власну інвестиційну політику, що ґрунтуватиметься на

ретельному аналізі ризиків та очікуваної дохідності різних типів цінних паперів.

Важливо проводити дослідження та визначати ключові ризики не тільки для ідентифікації потенційних загроз, але й впровадження ефективних методів їх мінімізації та управління. Крім того, активно використовувати стратегії диверсифікації інвестиційних вкладень для стабільних прибутків. Підвищити інвестиційну діяльність банківським установам допоможе використання новітніх інструментів для аналізу даних, прогнозування ринків та автоматизації процесів інвестування, а також встановлення партнерських відносин з техкомпаніями.

Через несприятливу ситуацію на фондовому ринку доцільно створити спеціальні підрозділи моніторингу та контролю, які забезпечуватимуть систематичний аналіз інвестиційного портфеля, своєчасне виявлення можливих ризиків та оперативне реагування на зміни ринкових умов [22].

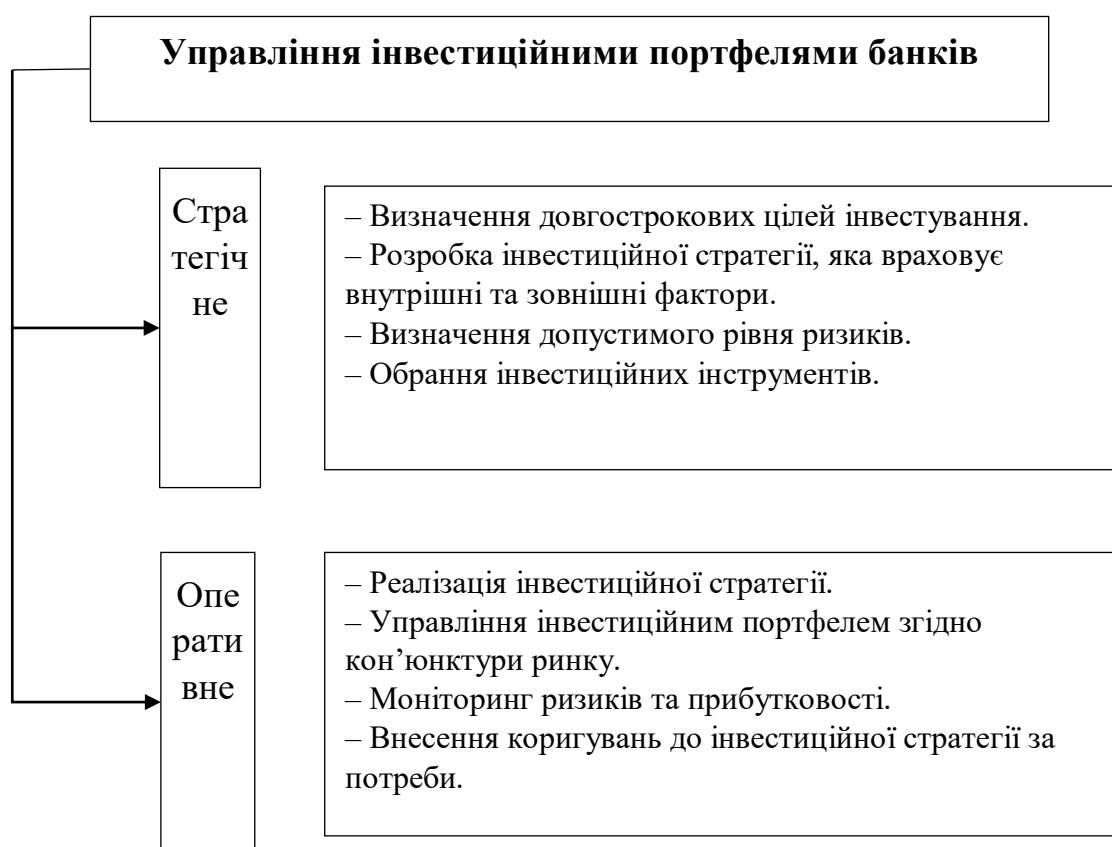
Отже, на останок коротко можна сказати, що в складних економічних умовах банківські установи віддають перевагу вкладенню коштів тільки в стабільні цінні папери (державні боргові інструменти). А тому, сучасний стан банківської інвестиційної діяльності в Україні характеризується низкою проблем, що стримують її розвиток. Проте, існують і певні перспективи для покращення ситуації. Для стимулювання інвестиційної активності банків України необхідно вжити заходів щодо покращення макроекономічної ситуації, стабілізації політичної ситуації, удосконалення законодавства, розвитку фондового ринку.

3.2. Напрями підвищення ефективності управління банківськими інвестиційними портфелями як основною складовою інвестиційної діяльності

Ефективне управління інвестиційними портфелями є ключовим фактором успіху банківської інвестиційної діяльності. Оскільки на фондовому ринку

банки можуть виступати в ролі як інвесторів, так і посередників, то безпосередньо щодо формування інвестиційного портфелю відноситься діяльність банківських установ будучи вкладниками коштів.

Управління банківським інвестиційним портфелем – це складний процес, який пов’язує з управлінням ризиками та прибутковістю інших банківських активів. На нього впливають як внутрішні фактори (власні обмеження банку, його ресурси, стратегія та цілі), так і зовнішні (регулювання з боку НБУ, стан ринку, макроекономічні показники). Незважаючи на складність, інвестиційний процес можна розділити на два типи (рис. 3.5): стратегічний і оперативний [14].

Джерело: побудовано на основі [14]

Рис. 3.5. Типи управління банківськими інвестиційними портфелями

Важливою складовою інвестиційного процесу є аналітична робота. Вона включає оцінку експертів, аналіз макроекономічних показників, прогнозування розвитку ринку. На основі цих даних банки встановлюють основні пріоритети для інвестування (обмеження структури портфеля, план прибутковості, ліміти на ризики та ін.). Управління портфелем вимагає постійного моніторингу і

коригування, щоб вчасно бути готовими до змін. Такі підходи можуть допомогти банкам ефективно управляти своїми інвестиційними активами, мінімізуючи ризики та максимізуючи прибутки.

На сучасному етапі розвиток інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку залишається доволі низьким. Через це банки обмежуються вибором формування інвестиційних портфелів, вкладаючи тільки в державні цінні папери. Калусенко В. В. пропонує певні можливі рішення щодо покращення ефективності управління банківською інвестиційною діяльністю, а зокрема портфелями, як основним результатом фінансових інвестицій [36]:

1) Страхування – створення резервного фонду для компенсації можливих втрат, що можуть виникнути внаслідок подальшої реалізації інвестиційного проєкту.

2) Диверсифікація – використання різних інвестиційних інструментів для створення збалансованого портфеля.

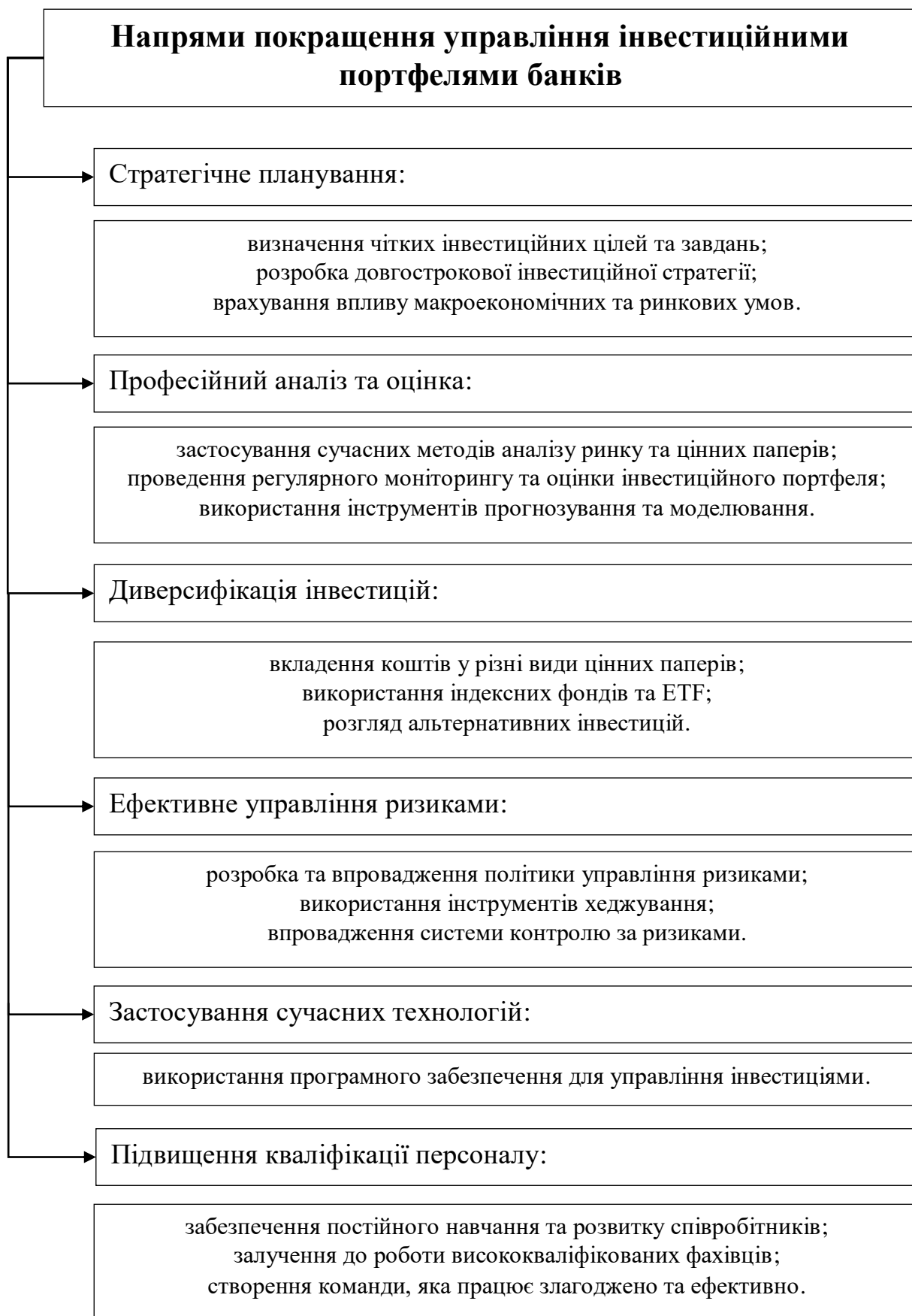
3) Лімітація – визначення допустимих діапазонів для внутрішніх індикаторів інвестиційного проєкту з метою мінімізації ризиків та оптимізації інвестиційної діяльності.

4) Хеджування – інструмент управління ризиками, що ґрунтується на відкритті протилежних угод на різних ринках для компенсації впливу цінових коливань.

5) Придбання додаткової інформації – збирання та використання інформаційних ресурсів для виходу на нові ринки та нейтралізації ризикових факторів.

Перевагами запропонованих рішень є зменшення ризиків інвестиційної діяльності банківських установ, розширення інвестиційних можливостей банків та захист від несприятливих економічних умов. Варто сказати, що не існує універсального підходу до управління інвестиційною діяльністю. Рішення, які найкраще підходять для одного банку, можуть не бути ефективними для іншого. Тому банківським установам слід враховувати власні цілі, ризики та ресурси при виборі стратегії управління інвестиційним портфелем.

З огляду на це все, можемо сформувати власне бачення про можливі напрями вдосконалення управління інвестиційними портфелями вітчизняних банків (рис. 3.6).

Джерело: сформовано автором самостійно

Рис. 3.6. Напрями підвищення ефективності управління банківськими інвестиційними портфелями

Завдяки таким заходам банкам вдаватиметься легше справлятися з негативними факторами впливу на інвестиційну діяльність і забезпечувати ефективне управління портфелями. Водночас, правильні і обґрунтовані підходи щодо здійснення інвестицій дасть змогу банкам тримати стійкі позиції на ринку і гарантувати надійність банківських послуг, тим самим впливаючи на національну економіку.

Отже, підсумовуючи, управління інвестиційними портфелями є складним та багатограним процесом, який потребує ретельного планування, аналізу, оцінки та прийняття обґрунтованих рішень. В умовах динамічно мінливого ринкового середовища та зростаючої конкуренції банкам необхідно постійно шукати шляхи для оптимізації своїх інвестиційних стратегій. Впровадження згадуваних напрямів покращення управління банківськими інвестиціями допоможе створити ефективну систему, яка буде сприяти їхньому довгостроковому успіху.

ВИСНОВКИ

На основі мети та поставлених завдань даної науково-дослідної роботи було зібрано, проаналізовано і систематизовано теоретичний та практичний матеріал, виявлено певні проблеми та запропоновано власні напрями їх вирішення. В результаті було зроблено ряд висновків.

1. Інвестиційна діяльність банку являє собою сукупність активних дій. Банківські установи вкладають вільні кошти в різні фінансові інструменти для отримання доходу, збереження та примноження капіталу, диверсифікації активів. Важливою роллю інвестицій є зміцнення фінансової стійкості банківських установ, зниження ризиків, а також вплив на розвиток галузей економіки. Інвестиційна діяльність банку є своєрідним рушієм економічного зростання, шляхом створення робочих місць, підвищення добробуту, розвитку інфраструктури та інновацій, посилення конкурентоспроможності економіки.

2. Інвестиційні операції банків є невід'ємною частиною їх активної діяльності. Різноманітність операцій на фондовому ринку залежить від ресурсів, інвестиційної політики та цілей банку. Завдяки проведенню різного кола інвестиційних операцій банки нарощують свій інвестиційний потенціал, цим самим посилюють конкурентні позиції на ринку. Також здійснюється вагомий внесок в розвиток ринку цінних паперів (збільшення доступності, динамічності та ефективності ринку) та забезпечення стабільності фінансової системи.

3. Управління інвестиціями банку потребує ретельної підготовки та кваліфікованих кадрів, оскільки являється багатограним, комплексним і трудомістким процесом. Це вміння банківських установ брати на себе відповідальність за ризики ведення діяльності для досягнення максимального інвестиційного ефекту. Ефективна інвестиційна політика ґрунтується на чітко визначених цілях, ретельному аналізі ринку та професійному управлінні. Завдяки цьому банки можуть формувати надійний інвестиційний портфель, забезпечуючи прибутковість комерційної діяльності.

4. Результати дослідження АТ АКБ «Львів» показали конкурентні позиції банку на ринку, надійність і захищеність коштів клієнтів. Стійкість у нестабільний час завдяки правильному підходу до ведення діяльності, ефективному управлінні активними операціями, зокрема інвестиційними. Стабільний інвестиційний портфель, який забезпечує захист банківської установи від ризикової діяльності, високу ліквідність і платоспроможність. Інвестиційні вкладення в боргові цінні папери та кредитування принесли АТ АКБ «Львів» значний обсяг доходів. Досліджуваний банк провадить ефективну систему управління інвестиційними ризиками, що дає можливість своєчасно виявити, оцінити та проводити моніторинг ризиків, а також містить розроблені стратегії компенсації. Завдяки цьому, він залишається одним з найнадійніших банків України і стійким до сучасних викликів фінансового середовища.

5. Визначено певні проблеми та перспективи банківської інвестиційної діяльності в Україні. Серед низки проблем, що стримують її розвиток – вкладення коштів лише в стабільні цінні папери, що обмежує інвестиційні можливості; несприятливі макроекономічні та політичні умови; недосконале законодавство; нерозвинений фондовий ринок. Запропоновано бачення перспектив покращення ситуації, які полягають у стимулюванні інвестиційної активності, покращенні макроекономічної та політичної ситуації, удосконаленні законодавства та розвитку фондового ринку.

6. Ефективне управління інвестиційними портфелями становить складний та багатогранний процес, що потребує ретельного планування, аналізу, оцінки та прийняття обґрунтованих рішень. Його ключовими напрямками є пошук шляхів для оптимізації інвестиційних стратегій в умовах динамічно мінливого ринкового середовища та зростаючої конкуренції та створення ефективної системи, яка буде сприяти довгостроковому успіху банків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Худик М. С. Сучасний стан банківської інвестиційної діяльності // Еврика – XXV. Збірник студентських наукових праць. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2024. URL: <https://nauka.pnu.edu.ua/studentski-naukovi-vydannia/>.
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 26.10.2023).
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
4. Онищенко Ю.І., Іванов М.В. Інвестиційна діяльність банків України: законодавче забезпечення та перспективи розвитку. *Приазовський економічний вісник. Випуск 6(29) 2021. – С. 82-87.* URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/6_29_ukr/17.pdf.
5. Кльоба Л. Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів / Л. Г. Кльоба // Економіка та держава. - 2016. - № 6. – С. 20-24. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2016/5.pdf.
6. Дмитревич Д. М., Русіна Ю. О. Інвестиційна діяльність комерційних банків в умовах повномасштабного військового вторгнення. *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях, 2023. – С. 234-235.*
7. Онищенко Ю.І., Генова О.І. Аналіз інвестиційної діяльності банків України. *Інфраструктура ринку. Випуск 2. 2016. – С. 288-294.* URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/59.pdf.
8. Семенча І. Є., Ільченко Г.С. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків України. *Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці* : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 02-03 березня 2022р.-ДДАЕУ, 2022.- 234 с. – С. 70-72.

9. Тищенко О.І., Тищенко В.В. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*, 2020. – С. 184-189. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2020/61_2020/33.pdf.

10. Грищук А.М., Шарко А.Р. Теоретичні основи інвестиційної діяльності банків. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2013. – Вип. 23.10. – С. 190-195.

11. Нагорна О. В., Василичен Ю. В. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_7_36.

12. Кропельницька С.О. Інвестування: у питаннях і відповідях: навч. посіб. / за ред. І. Г. Ткачук. – Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарп. нац. ун-т ім. В. Стефаника», 2014. – 224 с.

13. Грищай Т.Л. Інвестиційне кредитування, його сутність та значення в сучасних умовах господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 14/2011. – С. 7-10.

14. Сачук С.В. Механізм управління інвестиційним портфелем банку. *Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих* : Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ / Збірник наукових праць XII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, 20 квітня 2023р. - ВТЕІ ДТЕУ, 2023. Вип.170. 426 С. – С. 311-321. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb15_170.pdf.

15. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова НБУ від 28.08.2001 №368 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

16. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 №2121-III (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

17. Черкасова С. В. Банківська інвестиційна діяльність на вітчизняному фондовому ринку. *Підприємництво і торгівля*. 2019. Вип. 24. – С. 51-58. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2019-24-07>.

18. Томілін О.О., Тютюнник Ю.М., Бражник Л.В., Дроботя Я.А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О. О. Томіліна / Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/bitstreams/9ce549db-2874-4179-808c-53cf3f74f4d3/download>.
19. Ситник Н.С., Сташишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с.
20. Про затвердження Вимог (правил) щодо здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами : Рішення НКЦПФР від 03.11.2020 № 640 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0062-21#Text> (дата звернення: 09.12.2023).
21. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління НБУ від 21.02.2018 №14 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text> (дата звернення: 17.12.2023).
22. Худик М. С. Проблеми та перспективи управління інвестиційними портфелями банків // Підприємництво під час війни в Україні: виклики та можливості / Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 60-річчю кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки. Електронне видання. м. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 20 листопада 2023 р. 358 с. – С. 345-348. URL: https://kptpe.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/62/2023/12/zbirnyk_tez_2023.pdf.
23. Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В. Інвестиційна стратегія комерційних банків в контексті євроінтеграції. *Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри / Науково-практичний круглий стіл (м. Суми, 27 січня 2023 р.).* – С. 31-36. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/91041/1/Hutsaliuk_investment_strategy.pdf.

24. Офіційний сайт АТ АКБ «Львів». URL: <https://www.banklviv.com/> (дата звернення: 21.02.2024).

25. Фінансова звітність за всі роки : АТ АКБ «Львів». URL: <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist> (дата звернення: 15.03.2024).

26. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків : Закон України від 21.11.2023 № 3474-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3474-20#Text> (дата звернення: 29.03.2024).

27. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 25.04.2024).

28. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 №3480-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 10.04.2024).

29. Як НБУ стримує інфляцію та для чого потрібні депозитні сертифікати: роз'яснення : Banki.ua : Фінанси. URL: <https://banki.ua/articles/yak-nbu-strymuje-inflyaciyu-ta-dlya-chogo-potribni-depozytni-sertyfikaty-roz'yasnennya> (дата публікації 30.08.2023).

30. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2023 : Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2023-roku>.

31. Річна фінансова звітність АТ АКБ «Львів» за 2023 рік. URL: <https://www.banklviv.com/wp-content/uploads/2024/04/IFRS-FS-Lviv-2023-ua-final.pdf>.

32. Пась Я.І. Основні показники ефективності управління розвитком банківського бізнесу в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 43. 2021. – С. 72-80. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/751/728>.

33. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова

Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 29.04.2024).

34. Наглядова статистика, основні показники діяльності банків України : НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

35. Огляд банківського сектору, травень 2024 року : НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-traven-2024-roku>.

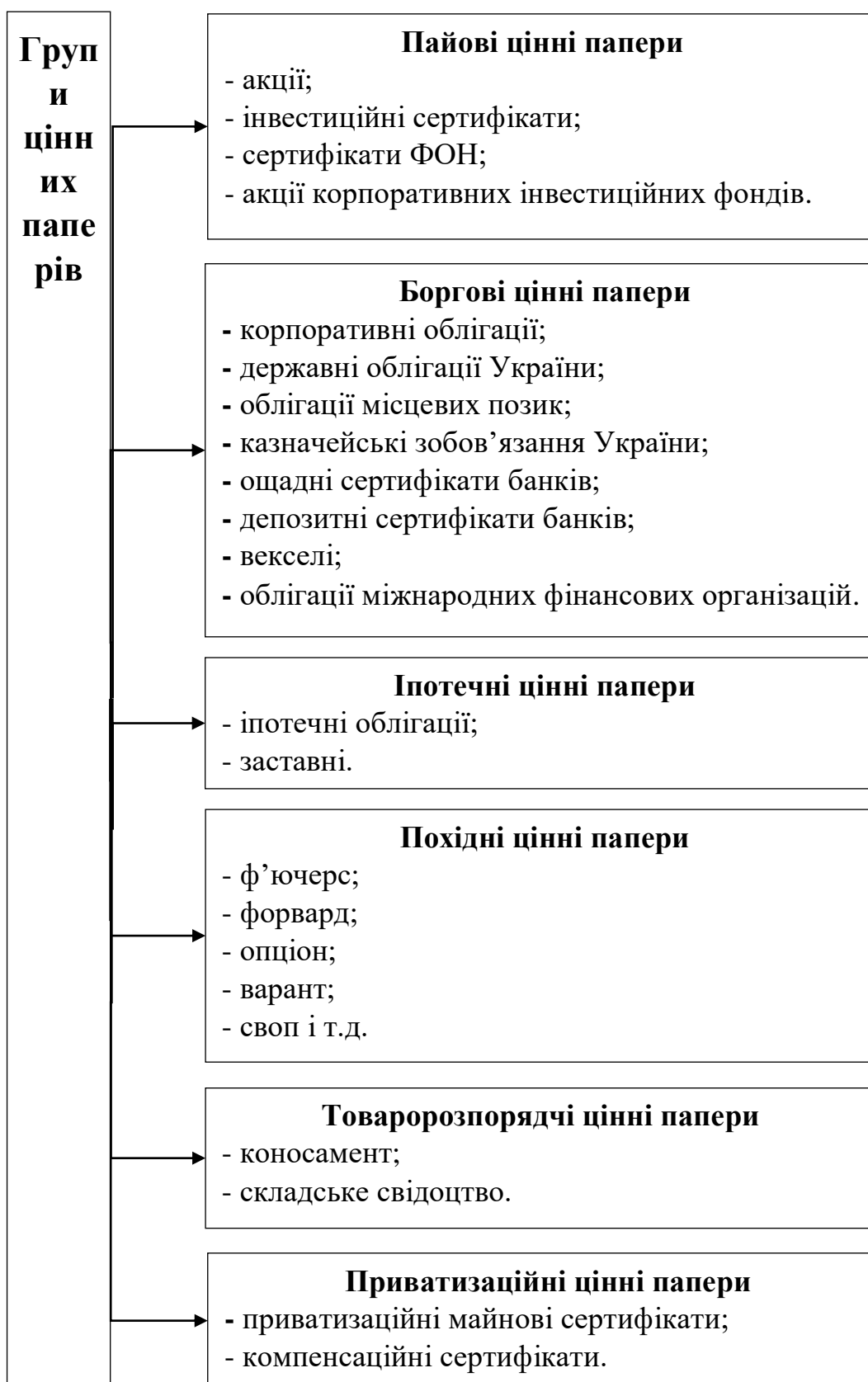
36. Калусенко В. В. Аналіз інвестиційного портфеля банків України та стратегія управління ним. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України, № 1, 2019.* – С. 63-78. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/287302575.pdf>.

37. Про затвердження Методики оцінки активів банку, віднесеного до категорії проблемних або неплатоспроможних : Рішення Виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 08.12.2016 № 2707. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-17#Text> (дата звернення: 30.04.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація цінних паперів за групами

Додаток Б

Типи посередницьких операцій банку на фондовому ринку

